

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

}}

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 7 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1911

}}

ΑΡΙΘΜΟΣ 443

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Τετράστιχα (Νησιά και Πέ-
λαγα—Μνήμα—Σάν δραμα).

Θ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ. Τριεταλλίδες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΙΥΣΗΣ. Ο 'Αρχηγανός.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Τα δηγήματα του Ψυχάρη.
ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ. Για τοίς 'Αθηναίους
και όλους τοίς άλλους 'Ελλαδίτες.

Ο ΝΟΥΜΑΣ. Και πάλι για τή βουβαμάρα τής Κοινοβου-
λευτικῆς 'Επιτροπῆς.

Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΑΛΟΥ. 'Από τήν ψυχή μας κι από τή ζωή.

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. 'Υπερίσθροπος (συνέχεια).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑ-
ΤΟΣΗΜΟ.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΒΑΜΑΡΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙ- ΤΡΟΠΗΣ. * * * * *

Ο κ. Μπακόπουλος κι ο κ. Λαγοπάτης και
τάλλα μέλη τής Κοινοβουλευτικῆς 'Επιτροπῆς
θά εἶδανε πὼς ὅσα τυπώνονται στὸ «Νουμά»
δὲν περνάνε ἀπαρατήρητα, δὲν πάνε σὶδ βρόντο.
Τὸ ἄρθρο μας τοῦ περασμένου φύλλου «Ἡ βου-
βαμάρα τής Κοινοβουλευτικῆς 'Επιτροπῆς» ξα-
νατυπώθηκε στὴν «'Ακρόπολη» τῆς 23 τοῦ
'Αλωνάρη πρωτοσέλιδο και πρωτόστιλο μὲ τὴ
σημείωση πὼς εἶναι «λογικὰ και δίκαια» ὅσα
λέμε κ' ἔτσι ἡ διαμαρτυρία μας κουβεντιάστηκε
πλατιά, σχολιάστηκε κι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες
τῆς «'Ακρόπολης» κ' ἔγινε κι αὐτὴ «θέμα τῆς
ἡμέρας», πὸς λένε.

Μὰ κι ἂ δὲν κουβεντιαζότανε, λίγο μᾶς
ἔνοιαζε. Ἐμεῖς θέλαμε μόνο νὰ διαμαρτυρη-
θοῦμε. Θέλαμε μόνο νὰ ὑπάρχει μιὰ διαμαρτυ-
ρία τυπωμένη γιὰ νὰ μπορούμε νὰ τὴ μετα-
χειριστοῦμε στὴν ὥρα τῆς, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ
ποῦμε μιὰ μέρα πὼς ἔμεῖς, οἱ προδότες, ζητή-
σαμε φῶς, ζητήσαμε νὰ ξεκαθαριστεῖ πιά, μιὰ
και καλή, ἡ ἀτιμὴ αὐτὴ συκοφαντία τῆς προ-

δοσίας και τῆς δωροδοκίας πὸς γεννήθηκε στὸ
κλούβιο Μιστριώτικο κεφάλι, και ἡ ἐπίσημη πο-
λιτεία, μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς, μᾶς τὸ ἀρ-
νήθηκε αὐτὸ τὸ φῶς, ἄφισε τὴν ὑπόθεσι νὰ βό-
σκει στὸ σκοτάδι κι ἄφισε στὰ χέρια τῆς δημο-
κρατίας ἓνα τέτιο ἄτιμο μέσο πὸς νὰ μπορεῖ μὲ
δαῦτο νὰ δηλητηριάξει και νὰπομωραίνει, ὅποια
ὥρα τῆς καπνίσει, τὴν Κοινὴ Γνώμη.

Αὐτὸ θέλαμε μεις και δὲ μᾶς εἶναι, βλέ-
πετε, καθόλου δύσκολο νὰποχτήσουμε αὐτὸ πὸς
θέλουμε. Ἡ ἐγκληματικὴ βουβαμάρα τῆς Κοι-
νοβουλευτικῆς 'Επιτροπῆς μᾶς δίνει και τοῦτο
τὸ δικαίωμα. Μᾶς δίνει τὸ δικαίωμα νὰν τῆς
ποῦμε πὼς ἂν, ἀπὸ τὶς ἀνάκρισις πὸς ἔκαμε,
ἔβγαινε τὸ παραμικρὸ ἐναντίο μας, δὲ θὰ εἶ-
σταζε καθόλου νὰ παρουσιαστεῖ ἐπίσημα στὴ
Βουλὴ και ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς νὰ μᾶς καταγγεί-
λει στὸ ἔθνος πὼς γιὰ νὰ διαφεντέσουμε τὴν
'Εθνικὴ μας γλώσσα παίρνουμε παράδες ἀπὸ
ἔχτροδες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πουλάμε και τὴ συ-
νειδησή μας και τὴν πατρίδα μας, ὅπως σαλιάρ-
ριζε ὁ Μιστριώτης, — νὰ μᾶς καταγγεῖλει δηλ.
γιὰ προδότες και γιὰ πουλημένους και νὰ ζη-
τήσῃ νὰ μᾶς πάρουνε μὲ τὶς πέτρες ἢ στὴν κρε-
μάλα νὰ μᾶς σύρουνε.

Ἔτσι, ἀναντρα κι ἀσυνείδητα, πολιτεύτηκε
ἡ Κοινοβουλευτικὴ 'Επιτροπὴ και καρτεροῦμε
νὰ δοῦμε ἂν και τὸ χυνόπυρο, πὸς θὰ ξανανοί-
ξει ἡ Βουλὴ, θὰ ἔακολοθηῖ νὰ πολιτεύεται
ἔτσι ἢ θὰ θελήσῃ νὰ πετάξει μιὰ τέτια ντροπὴ
ἀπὸ πάνω τῆς.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

ΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΕΛΑΓΑ

Στὰ μανιασμένα κόματα πλέω μ' ἀκοίμητο κουτί,
Και χλωροπράσινα νησιά συχνουνατάνω δμπρός μου.
'Εκεῖ κοινοῦ, ὡστόσο ἐρθῆ Μοῖρα σκληρὴ και ξαναπῆ
Πὼς εἶναι μὲς στὰ πέλαγα κι ὁ δρόμος κι ὁ σκοπὸς μου.

ΜΝΗΜΑ

Τριγύρω ἡ πνίχτρα καταχνιά, παρέχει τῷ γριό φῶμα,
Κατόπι τὰ χιονόδετα βουνὰ κ' οἱ μαῦροι κάμποι.
Και πάλι ἡ πικροθάλασσα, και πέρα τῆς τὸ μνήμα,
Πὸς μιὰ καντήλα ἀνεσβυστὴ μέρα και νύχτα λάμπει.

ΣΑΝ ΟΡΑΜΑ

Ἄνιστορῶ πὸς θεν' ἀνοίξη ἡ θύρα καὶ πὸς Οὐμπερ,
Ἄντικρου μίον νύκτοσταθῆς μ' ἀπέραντη συμπόνια,
Πανόρια πάντα, καθὼς μὲς στὸ λογισμό μου λάμπεις,
Γιὰ νὰ μοῦ πῆς πὸς μ' ἀπαντέχεις τόσα ἔρμα χρόνια.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΡΙΞΑΛΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ Ν. ΔΑΠΑΝΙΩΤΗ

*Οσες ψυχούλες ταπεινές, ἀπαρπτόνετες,
ποῦ σὺν τραγοῦδι ἀγγελοῦσαν τὴ ζωὴ τους,
κ' ἤπιαν γλυκὰ τὰ δάκρια τῶν ἀνέλπιδων
κ' εἶταν καμῶν ἀνθίσματα οἱ θυμοὶ τους,
κι ἀλαφροπέρασαν τοῦ κόσμου ἐδῶ τὴ θάλασσα
σὺν ποῦ περνοῦν τὸ λογισμὸ οἱ ἐλπίδες,
πεθάναν ξεχασμένες κι ἀσυντροφιαστές
κ' ἔγιναν ὅλες τριξαλλίδες.

Κ' ἔγιναν ὅλες τριξαλλίδες κ' ἔγιναν
στῆς νύχτας τὸ πονόψυχο σκοτάδι
καρδίας παρηγορητῆρας γλυκοσιένγαμα,
χεριοῦ ἀπαλοῦ καὶ πονεμένου χᾶδι,
κ' ἔγιναν ὅλες τραγουδάκια αἰθέρια
ποῦ στάζουν σὰ δροσοῦλες ἀπ' τίστέρια
καὶ σὲ κοιμίζουν μὲ κρυφὸ νανούρισμα
σὲ ὄνειρων νεραϊδέων χέρια.

Βετούσα (Μυτιλήνης)

Θ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ
ΑΛΛΟΥΣ ΕΛΛΑΔΙΤΕΣ. ★ ★ ★ ★ ★

Κάτι καθαρεβουοιάνικες φημερίδες τῆς Πόλης,
ποῦ μᾶς ἔρχονται κάποτε, κακὰς μᾶς φέρνουν εἰ-
δησες σχετικὰ μὲ τὸ Βενιζέλο. Ὅργιαζον, λένε, οἱ
παλιοκομματικοί, καὶ καταβρωμοῦν τὸν τόπο μὲ τὴν
ἄτιμή τους τὴν ἀντιπολίτευση Πώπηδες, Κουλουβά-
κηδες, Χαιρόπουλοι καὶ ρεῖστοι.—Ὁ Βενιζέλος ἔφαγε,
ἔπνιξε, βούλιαξε, βουλιάζει, θὰ βουλιάξῃ τὸ Ἔθνος—
οἱ δοξολογητάδες τοῦ χτὲς οὐρλιάζουν κ' ἀνέβλαβα
φωναῖουν. Καὶ ὁ λαὸς τί κάνει, ἀλήθεια; Τ' ἀκούει
καὶ τὰ βλέπει χωρὶς ἀγανάχτηση οὐλα τοῦτα; Δὲ
θυμῶνει ἡ ψυχὴ του; Δὲ μανίζει, δὲν ξεθυμαίνει
πουθενά; Γιατί; Ὁ λαὸς ἀφτὸς δὲν εἶναι κείνος ποῦ
ὡς τὰ πὲς ξελαρυγγιζότανε γιὰ τὴν ἀνόρθωση καὶ
γιὰ τὸ Μεσσία;

Ἐμεῖς ἐδῶ, στὰ Μπαλκάνια τὰ Βουργάρικα, σὲ
περικυκλωσιά, ποῦ, ὅπως καὶ νᾶναι, μοσκομυρίζει

ἀλήθειαι καὶ ζωὴ, ξεπαζόμαστε μ' ἀφτὴ σας τὴν
κατάσταση· καὶ συγχιζόμαστε, καὶ θυμῶνουμε, καὶ
κλαιμε, καὶ κατὰ ὅλη εἶναι ἡ καρδιά μας γιὰ τὰ
χάλια σας ἀφτά. Χάλια, ἀλήθειαι—Κρίμα! Χάλια!

Δὲ βλέπουμε τοὺς ἄλλους τοὺς πολιτικούς ποῦ
στὴ θέση τοῦ Βενιζέλου θᾶρθουνε. Οἱ ἴδιοι, βέβαιαι,
οἱ παλιοί, μὲ κάποιους νέους στὰ χρόνια φάβλους,
μὲ Πώπηδες καὶ Χοίρους ἀνάμυχοι. Καὶ ὁ λαὸς, ὁ
χτεσινὸς ὁ ἀγαναχτισμένος, ὁ βαριομοίρης ὁ λαὸς,
τὴν ἀνέχεται τὴν ἐνέργειά τους καὶ ζῆ μαζί τους
ἀκόμα. Καμμένοι Ἑλλαδίτες! Δὲν εἶναι ἀκόμα χρό-
νος ποῦ μᾶς ἦρθε ἡ εἶδηση ἀπ' τὰ νοίμερά σας—ἡ
εἶδηση τοῦ γκρεμισμοῦ κάθε παλιοῦ καὶ ἄρρωστου
καὶ φάβλου. Καὶ μὲ τίς φωνές σας, καὶ μὲ τὰ φου-
σκοτιά σας τὰ καμώματα, μᾶς κίνατε, ἕκτις, ποῦ
ζοῦμε τόσο μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα ποῦ πάντα τῆ νο-
μίσαμε τῆς γῆς τοῦ ὄνειρου μας θεμελιώτρα, νὰ
νομίσουμε μᾶς κίνατε πὸς κᾶτι σὰ νὰ ἄρχιζε. Ἄ-
κούσαμε φωνές, κι ἀκούσαμε δοξολογήματα κ' ἐφκές.
Εἴπαμε: τώρα πιὰ ζωὴ ἀρχίζει. Μά, ἀπάτη! Νά,
σᾶς ἦρθε ὁ ἄθροπος ὁ διαλεκτός, ὁ μόνος στὸν τόπο
σας, ὁ μοναδικός! Οὐρλιάζετε, φωνάζετε, Μεγάλο
τὸν ἐκραῖετε. Κι ὁ ἄθροπος ἀφτός, μ' ὅλα τὰ μπό-
δια, μ' ὅλη σας τὴ βρώμα, κᾶτι ἔκανε, κᾶτι σᾶς
ἔδωκε. Τὸ βλέπουμε μεῖς, στραβοί! Ὁ Βενιζέλος
φέρετηκε, ὄχι Μεγάλος ἴσως, δὲ θὰ σᾶς ἄξιζε τόσο.
Δούλεψε ὅμως, ἀκούρατος κι ἀσύγκριτος συναμε-
ταξύ σας, γιὰ σᾶς. Ρωτήσατε τὸν κόσμο. Ἐλάτε δῶ
νὰ σᾶς τὸ πῆ κάθε σκαρτιάς καὶ κάθε γουρουνιάρης
τῶν Μπαλκανιῶν. Ὁ Βενιζέλος νὰ σᾶς ξεκολλήσῃ
κάθε βρωμαρρώστεια προσπάθησε, κι ἀπ' τὴ μου-
χλιά καὶ τὴν ἀμνησιὰ νὰ σᾶς λεπτέρωση προσπαθεῖ.
Καὶ σεῖς τὸν ἐλεπτέρωτῃ νὰ τὸν ἐβλαβηθῆτε δὲ θέ-
λετε. Τοὺς ψέφτες ἀκούγετε. Ἐ! σᾶς ἀξίζει κατα-
φρόνηση, σᾶς Ἀθηναῖοι, κι ὅλους σας Ἑλλαδίτες!

Τώρα οὐρλιάζουνε οἱ φάβλοι, καὶ οἱ φαγάνες
δουλέβουνε γιὰ νὰ γκρεμίσουνε τὸ μόνο ἄθροπος
ποῦ εἶναι —μπορεῖ ὄχι τέλεια, μὰ πάντα εἶναι —
ὁμοιος μὲ τοῦ ποιητῆ τὸ παλληκάρι: «Γιομίτος
γνώμη, κι ὅλος εἶναι γρανίτης, καὶ ἡ φυλὴ του εἶ-
ναι ἐβγενικεῖα, καὶ δείχνει σὰ συγγενάδι μακρινὸ
δικό μας, καὶ δὲν ἔχει τίποτε ποῦ νὰ τόνε πῆς
στερνοῦ φιλόσοφου ἦσκιο μὲ τὴ βουλή τὴν ἄβουλη,
στὰ μνήματα γυρμένο». Οἱ φαγάνες δουλέβουνε,
καὶ δουλέβουνε πάνου σας, καὶ σεῖς τοὺς χαιρέστε,
σωπάτε, δὲν ἀγαναχτᾶτε, δὲν ξεθεώνετε, δὲ σκοτώ-
νετε. Ἄδειοι ἀπὸ γνώμη καὶ καρδιά! Λεῖπει ἀπ' τὴ
ζωὴ σας μιὰ ψυχὴ, μιὰ φλόγα. Ἡ ζωὴ λείπει.

Ὁ Βενιζέλος νὰ σᾶς ζήσει θὰ μποροῦσε. Γνοια-
σμένα καὶ σπουδαχτικά ἂν τὸν ξετάζατε, τότε θὰ
τόνε νοιώθατε. Τώρα ὅμως ἀνομοιοι καὶ φάβλοι.

Νά, τί ἀξίζει νά σᾶς θυμίση κάνεις: Τὸ πᾶλλο-
κάρι τ' ἀληθινό, ὁ ἐβγενικός ὁ ἄντρας, στὸ κάθε τι
διάφορος φανερόνεται ἀπ' ἀνθρωπάριον — τίς χυ-
δαῖες τίς ἴπαρξες. "Ἐτσι καὶ τὸ ξεβγενισμένο καὶ τὸ
μεγαλόφρηχο τὸ ἔθνος: Ἄπὸ τὸν ἄνοιαγο καὶ τὸν
ἀκαμάτη κόσμον, τὸ φωνικλά, τὸν ἄγνωρο καὶ τὸν
πολύξερο· ἀπ' τὸ λαὸ πού εἶναι δοῦλος χίλιες φορές
στὴν ἀσκήμια, κι ἀπ' τοὺς «κοντόφωτους καὶ τοὺς
μικροὺς τοῦ κόσμου σέρνεται»· ἀπὸ τὸν ἄγλο τὸν
ἀνίδεο καὶ μουρνταρόφρηχο, τὸ ἐβγενικὸ τὸ ἔθνος
χιλιάδες μίλια μακριὰ ξεχωρίζει. Καὶ ὁ σπουδαγι-
κὸς καὶ ὁ προσεχτικὸς ὁ παρατηρητὴς, ἐβλαβητικὰ
τὴν ξεδιαλίνει τὴν ἀλήθειαν: Τοῦ ἐβγενικοῦ λαοῦ
τὰ αἰσθήματα εἶνε σταθερά, βυσταχερὰ καὶ σωστά
— παιδιὰ γνοιασμένης, φροντισμένης, καὶ μὲ τὴν
ψυχὴν, δουλειᾶς — ἀποτέλεσμα σκέψης βουθεῖας. Τὸν
ἄγλο νὰ τότε συνεπάρης δύσκολο καθόλου δὲν εἶναι.
"Ἐχει αἰσθήματα ἐρκολοκίνητα, κι ὁμορφια ἴσως,
ὅμως ἡ βίαση λείπει, καὶ τὸ θεμέλιο. Μπορεῖς νὰ
τότε πειράξης καὶ νὰ τότε γαργαλίξης ὅπου σ' ἐφαρ-
ριστεῖ, κατὰ τὴν καυτισσοσύνη σου καὶ τὴν ἀνάγκη
σου. Μονοστιγμῆς ἀνύπτει κι ἀγριέβει καὶ σὰν ἀγρίμ
τρέχει στοὺς δρόμους, ὅσο βυστιᾶ τὸ γαργαλισμα.
Σὰ θάμια μοιάζει, μὰ γιὰ λίγην ὄρα. Τὸ γαργαλι-
σμα γλιγόρα περνᾷ, καὶ ὡς ἐκεῖ ὁ θυμὸς τοῦ, ὡς
ἐκεῖ ἡ κίνησι, ὄχι παραπέρα ἢ ἐνέργειά του. Φᾶ-
βλος κόσμος. "Ὀχλος. Τοῦ κόσμου ὅμως τοῦ ξεβγε-
νισμένου τὰ αἰσθήματα — σὰν καὶ τοῦ πᾶλληκαριοῦ:
σωστά, μετρημένα καὶ συνεχόμενα. Βυστοῦν.

Ὁ Βενιζέλος εἶναι τέτιος, κ' εἶναι ἀλλοιώτικος.
Ψέφτης, ἀνεπιτήδειος, γελιστής, φαγάς. Μὰ ὁ Βε-
νιζέλος εἶταν ἐκεῖνος πὸν χτές, τὸ λέγατε τοῦ λόγου
σας, ὅλα τὰ σιγκινοῦσε, «κ' ἦρθε νὰ σῆρη τὸ σε-
μνὸ χορὸ πὸν θὰ μᾶς κίμη ἐμένα "Ὀλυμπο ξανά,
κ' ἐσεῖ, ἔρημη χώρα, κόσμος». Τὰ αἰσθητά σας ἄλλα
χτές, καὶ ἄλλα σήμερον, καὶ ποίος ξέρει τί λογῆς ἄβριο,
Ἑλλαδίτες! Βάρβαρος κόσμος. Νὰ σᾶς κλαίη κανεῖς.

Σοξόπολη, 21/7/1911.

ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ

"Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Ὀθωνα βαλθήκαμε νὰ γίνουμε Ἐ-
ρπαιτοί. Καλοδεχτήκαμε κάθε νεωτερισμὸ τοῦ φράγκικου
πολιτισμοῦ, σὲ ρούχα καὶ σὲ φερσίματα, σὲ νομοθεσία καὶ
φιλολογία. Τὸ Οἰκογενειακὸ καὶ τὸ Διοικητικὸ Δίκαιο (ὅπου
διορθώθηκε τὸ Ἀυτοκρατορικὸ κείμενον) κατάντησε χάβρα
ἀντιλογίας, βοήρκος γλιστιάρικος ὅπου τσαλαβουτᾷ ἢ δι-
κιοσύνην καὶ τὸ χροστοῦμε στ' ἀχώνευτα μαθήματα πὸν μᾶς
προφτάνουν ἀπὸ τὴ Δύση. Σὰ βάρβαροι βιαστικοὶ καὶ σὰν
παιδιὰ κακαναθρεμένα ριχτήκαμε σ' ὅ,τι μᾶς γυάλισε, κακο-
χορτάσαμε μὲ ὅ,τι προταραπίξαμε καὶ πασαλεφτήκαμε
ψεύτικη λαμπροσύνη.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ (*)

Α'

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΝ
Ο ΒΕΖΥΡΗΣ
Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑ
ΟΙ ΑΒΑΙΚΟΙ

Ὁ Α' ΑΒΑΙΚΟΣ (μπρὸς στὸ παράθυρο κοιτά-
ζοντας ὄξω). Φεγκαράκι μου λαμπρό...

Ὁ Β' ΑΒΑ. (πειραχτικά). Φῶτα μου νὰ περ-
πατῶ...

Ὁ Α' ΑΒΑ. (χωρὶς νὰ κινήθῃ). Φῶτα τοῦ νὰ
περπατάει! (γυρίζοντας). Ἦθελα νὰ βρισκομεν στὴ
χώρα τῶν κίτρινων λουλουδιῶν... (προχωρώντας στὸν
κίκλο τῶν ἄλλων πὸν μιλοῦσαν δυνατὰ). Ἡ μακα-
ρίτισα ἢ κυρούλα μου μοῦ τῶχε πωμένο (σὰ μονο-

(*) Τὸ χερόγραφο τοῦ Ἀρηγιανοῦ μοῦ χαρίστηκε
ἀπὸ τὴ μακαρίτισσα τὴ γριὰ Καμπύσινα μᾶζι μὲ ἄλλα
ἀτύπωτα χερόγραφα τοῦ Καμπύση. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ, τὸ χω-
ριάτικο ρομάντζο Ὀχτροὶ καὶ φίλοι, τῶδωσα καὶ δημο-
σιεύτηκε πρὸ τρία περίπου χρόνια στὸ «Monde Hellénique».
Ἐνα ἄλλο μικρὸ διηγηματάκι Ὁ Γιάννης Μάνταλος
(γραμμένο στὰ 1895), ἓνα μονόπρακτο δράμα Ἡ γιορτὴ
τοῦ (γραμμένο στίς 18 τοῦ Νοέβρη τοῦ 1895), κ' ἓνα ἀτέ-
λειωτο διήγημα Ἡ Τζουλιὰνα Δέρν, (γραμμένο στὸ Μο-
νάχο, ἴσως τὴν ἐποχὴ πὸν γράφτηκε κι ὁ Ἀρηγιανός,
τὸ χειμῶνα τοῦ 1898), θὰ δημοσιευτοῦνε ἀργότερα στὸ
«Νουμά». «Οἱ Λεκαπνηοί», συνέχεια τῆς «Μίς Ἄννας
Κούξλεῦ», ἔτσι ἀτέλειωτο, ὅπως μοῦ παραδοθήκανε ἀπὸ
τὴ μάνα του (ἢ Α' πράξι, μὰ σκηνὴ ἀπὸ τὴ Β' κι ἀλά-
καιρη ἢ Δ' καὶ τελευταία πράξι), δημοσιευτήκανε στὸ
«Νουμά» (ἀριθ. 117, 118, 119, 120, 121, 122, Ὀχτώ-
βρης — Νοέβρης 1904).

Στὰ χερόγραφα τοῦ Καμπύση, ὕστερ' ἀπ' τὸ θάνατό
του, βρεθήκανε δυὸ μέρη μοναχὰ τοῦ Ἀρηγιανοῦ. Τὸ
Α' μέρος πᾶνου πᾶνου ἔχει τὴ μερομηνία Ἡ Μόναχο 1/13
12.98. Εἶναι 11 μεγάλα κατεβατὰ χαρτὶ τὸ Α' μέρος καὶ
10 1/2 κατεβατὰ χαρτὶ τὸ Β', μὲ πολλὰ σθησίματα καὶ
διορθώματα. Ἀπὸ τὸ γράψιμο φαίνεται πὸς εἶναι τὸ προ-
τόγραφο, ἴσως καὶ μόνο τὸ σκεδίο τοῦ δραμάτου. Ζώντας
ὁ Καμπύσης δημοσίεψε ἓνα κομμάτι τοῦ Ἀρηγιανοῦ στὸ
«Διόνυσος», σὲ στίχους, κι ὁλωςδιόλου ἀλλιότιχο παρὰ
ὅπως εἶναι στὸ χερόγραφο. Τὸ κομμάτι αὐτὸ θὰ δημοσιευτεῖ
σὰ συνέχεια καὶ στὸ «Νουμά», ἅμα τυποθοῦνε τὰ χερό-
γραφα πὸν βρισκονται στὰ χέρια μου. Καὶ ἔτσι θὰ φανεῖ
πὸς τὸ πρωτοσκεδιάζε καὶ πὸς τᾶλλαξε τὸ δράμα τοῦ ὁ
Καμπύσης.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

χός του). Ὡ χρυσές ιστορίες τῶν διαμαντένιων κόσμων....

Ὁ Γ' ΑΒΑ. (στοὺς ἄλλους). Σωπάτε καὶ παραμιλάει.

Ὁ Δ' ΑΒΑ. Ἐλάτε νὰκούσουμε. (στὸν Α'). Λοιπὸν :

Ὁ Α'. Γλυκιὰ χαρὰ ποὺ βρίσκεσαι δὲν ξέρω. Μὲς τὸ ποτήρι δὲ σὲ βρῆκα κι οὔτε στὸ κορίτσι. Δὲν τραγουδάω τί εἶμαι τᾶφρων πουλι ποὺ τρεῖς κραγιῶς σὸν πεῖ σωπαίνει. Ὅταν μαραίνονται τὰ φύλλα τῶν δεντρῶν καὶ πέφτουν, τὸ κάτι πᾶναδέθει μέσα μου, δὲν ξέρω τί ζητάει νὰ μοῦ θυμήσει· (χωρὶς νὰ προσέχει στοὺς ἄλλους ξυνάσχεται στὸ παράθυρο). Ὡ φεγκάρκι μου λαμπρό. (Ἀκούγεται ἀπόξω τραγουδι μετὰ παθητικώτατη φωνὴ νεανικὴ).

Μὲς τὸ βυζὶ τῆς μάνας μου ἐκοιμώμουν
τὸ πρῶτο μου ὄνειρο σὸν πέρασε ἀπ' ἐμπρός μου
καὶ τὸ στερνὴ μου ὄνειρο ζητώντας
γυρνᾶω ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου....

(μακραίνεται ἡ φωνή).

Ὁ Β' ΑΒΑ. (γελώντας). Καὶ τί δὲν ἀκούει κανεὶς στὸν κόσμο (στοὺς ἄλλους, δείχνοντας τὸν Α'). Τὸ νοχοποῦλι σῶπασε (στὸν Α' σουρίζοντας). Ἔ... δὲν ἀκούς;

Ὁ Α' (γυρίζοντας). Χάθηκε στὰ σκοτάδια....

Ὁ Β' Ποιός; ἔ τραγουδιστής; Καλὰ πάμε.... Ἐγὼ τώρα σοῦ μιλάω... (εἰρωνικῶς). Λοιπὸν ἢ μακάρισα ἢ κυρούλα σου τί σοῦχε πωμένο;

Ὁ Γ'. Ἄστον τὸν κακομοίρη μὴν τοῦ θυμίζεις τοὺς πεθαμένους (γελᾷ).

Ὁ Δ'. Κουμπάρε· κουμπάρε· ὁ κουμπάρας σου εἶναι ρασημένος. (σπάζουν ὄλοι στὰ γέλια).

Ὁ Α'. Ἐγὼ δὲ σὰς πειράζω... (τὸν περικυκλώνουν).

Ὁ Β'. (τραβώντας τον). Μήπως ἐγὼ σὲ πειράζω;

Ὁ Γ'. (σπρώχνοντας τὸ Β'). Ἄσ' τὸν ἄνθρωπο, δὲ σοῦ κάνει τίποτα....

Ὁ Δ'. (στὸ Β'. μετὰ γέλιο). Καλὰ σοῦ λέει· (κάνει πῶς τὸν σπρώχνει καὶ τὸν ρίχνει ἀπάνου στὸν Α'). Ἀρχίζουν ὄλοι τὰ γέλια καὶ ἀλληλοσπρώχνονται ἐπιτηδες ρίχνοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἀπάνου στὸν Α').

Ὁ Α'. (παρμερίζοντας ὀλοένα). Ἐγὼ δὲ σὰς πειράζω... Ἐγὼ δὲ σὰς πειράζω....

Ὁ Γ'. (στὸ Β'). Μὰ ἔχει δίκιο, δὲν ὑποφέρεσαι! (τὸν τραβᾶνε καὶ τὸν συστίζουν).

Ὁ Α'. (φονάζοντας). Μητέρα!.... Μητέρα!....

Ὁ Β'. Σοῦτ' βρέ!....

Ὁ Α'. Μητέρα!

Ὁ Β'. Σοῦτ'! κακοχρονάχεις!...

Ὁ Α'. (προσπαθώντας νὰ μακρυνθεῖ). Ἀτῆστε με, νά! Τί σὰς κάνω!.. Μητέρα...

Ὁ Γ'. Μωρ' τείσαι σὺ... (Ἀπίνου στὸ σπρώξιμο μπαίνει ὁ Βεζύρης).

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ (δυνατῶς). Ἔ! τί κάνετε ἐκεῖ;!... (ἡσυχάζουν).

Ὁ Α'. (μετὰ παράπονο). Δὲν τοῦς φταίω σὲ τίποτα. Ἄφτοι μετὰ πειράζουν. Ὅριστε μας... (φρέβγει).

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ (ἀρτηγῶς). Σὰς τῆχο χίλιες φορές πωμένο νὰν τὸν ἀφίνετε στὴν τρέλα του. Τὸ ξέρετε πὼς καταντένετε ἀνυπόφοροι; Σὰς τὸ λέγω λοιπὸν γιὰ τελεφταία φερά, μὴ τολμήσει καὶ τὸν ἐνοχλήσει κανένας· γιὰτί θὰν τοῦ δείξω ἔλη τὴν ἀρτηρότητα ποὺ ξέρει. Πηγαίνετε (στὸ Β'). Σὺ μείνε· (οἱ ἄλλοι φρέβγουν).

Ὁ Β'. Ὅρισατε.

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Τί ἔτρεξε πάλι;

Ὁ Β'. Τὰ ἔβια του ἔκανε· μετὰ τὸ φεγκάρκι τᾶχει, μετὰ τὰ κίτρινα λουλούδια.. Μὰ εἶναι νὰ μὴ γελᾷσει κανεὶς, Βεζύρη μου;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ (προσπαθώντας νὰ βιαστιάξει τὸ ἕφος του). Δὲν ξέρω ἐγὼ.

Ὁ Β'. (παίρνοντας θάρρος). Μὰ πρέπει νὰ εἰσαστε κρυμένος γιὰ νὰ τὸν ἀκούστε καὶ νὰ ἴδετε πιά.

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Σὰς εἶπα ἔλουνῶν, δὲ σημαίνει τίποτα. Ἄφτος εἶναι ὁ φίλος τοῦ Βακλιᾶ· τὸ καταλαβαίνεις; Σ' τὸ λέγω λοιπὸν καὶ νὰν τὸ πεις καὶ στοὺς ἄλλουνοῦς. Νὰ τὸν σέβονται, νὰ τὸν σέβονται. Τᾶκουσε;

Ὁ Β'. Ὁ ἔρισμός σας· (κάνει νὰ φίγει).

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ποῦ πάς;

Ὁ Β'. Μετὰ χρειάζεσαστε;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ναι. Ἐμαθα πὼς κανὰ δυὸ βραδιές τώρα γυρίζει ἕνας τοῦς δρόμους καὶ τραγουδάει Ἄφτον λοιπὸν τὸν χρειάζομαι. Θέλω ἀπὸ σένα νὰ μοῦ τὸν βρεῖς καὶ νὰ μοῦ τὸν φέρεις ἔσο τὸ γληγορότερο...

Ὁ Β'. (μετὰ ὑποκρισίαν). Καὶ πὼς μπορῶ νὰ τὸν βρῶ;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ (μετὰ τὸ συναισθητικὸ ἕφος). Ἄσ' τα ἀφτὰ καὶ μεταξὺ μας δὲ χρειάζονται. Θὰ μοῦ τὸν φέρεις σήμερα; Χωρὶς βία· ἔννοεῖς;

Ὁ Β'. Σήμερα; (τάχην πὼς σκέφτεται). Ἡδὲ προσπαθήσω.

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Θὰ τὸν πείσεις πὼς τὸν ζητᾶνε στὸ παλάτι... (ἀκούγεται πάλι σιγῶν τὸ τραγουδι καὶ διακόβει τὸ Βεζύρη).

Γυρνᾶω ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου
καὶ σὲ ζητᾶω, τοῦ ὄνειρου μου παρθένο,
ὦ καὶ ἂν τάνοῦς θὰ σὲ τράβηξαν, φῶς μου,
τὰ τραγούδια μου τὰ μαγνητισμένα...

(Χάνεται πάλι. Φωνές από τὸ πάλαι. Ἐκπύση ἀπὸ τὴν διπλανήν ἄλυσον τὰ γέλια τῶν ἀβλικῶν. Μακρότερα ἢ φωνὴ τοῦ Ἀ'. «Φέγκισάκι μου λαμπρό» δυνατότερα μιὰ φωνή. «Βεζύρη! Βεζύρη! ποῦσαι...».)

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ὁ Βασιλιάς... (στοῦ Β'). Λοιπὸν τρέχα καὶ καταλαβαίνεις.

Ὁ Β'. (πὸνυμῶν). Σὲ καταλαβαίνω καὶ θὰν τὸν φέρω (φέβγαι).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μπαίνοντας μὲ ὄρμη). Μὰ ποῦ εἶναι ἀφτὸς λοιπὸν; Δὲν εἶπα τὸν θέλω νάρθει μπροστά μου;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ (ὕποκλινοντας). Σὲ λίγο εἶναι ἐδῶ, Μεγαλειότατε...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (μπαίνοντας). Παιδί μου.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μητέρα μου. (ὁ Βεζύρης παραμερισμένος καὶ μὲ κατεβυσμένο τὸ πρόσωπο, σημεῖο σεβασμοῦ, δείχνει πὸς εἶναι ἔτοιμος στὴν πρώτη διαταγή). Τί θέλεις, μητερούλα μου; (χωρὶς νὰ τὴν κοιτάξει ξυπλώνεται στοῦ διβάνι).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (μπαρὸς του). Γιατί δὲ μοῦ λές λοιπὸν τί θέλεις;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (σηκόνοντας ἀργιὰ τὰ μάτια του τὰ κατωκουρασμένα). Τί θέλεις νὰ σοῦ πῶ; Ἴσως σὲ πειράξω, μητέρα μου...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Δὲ μὲ πειράξεις, παιδί μου.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ τὴν ματιὰ του). Ἄες, μητερούλα; (σηκόνεται ὀρθός). Λοιπὸν θέλω νὰ δῶσω μιὰ διαταγὴν στὴ στιγμὴν. νὰ σημάνουν ἕλες οἱ καμπάνες. Ἀπὸ τὰ μπετένια τοῦ κάστρου νὰνάφουν τὰ πολυχρωμότερα φῶτα ποῦ νὰντικρύζουν στὰ τετραπέρατα τοῦ βασιλείου μου, τοῦ βασιλείου μας, ἤθελα νὰ πῶ. Ὅλες οἱ μουσικὲς νάντηγάνε τὸν ὕμνο μου καὶ ὁ χορὸς τῶν κοριτσιῶν τῶν σκλάβων μου νὰ ψάλλει τίς χάρες μου... (Ὁ Βεζύρης σηκόνει λίγο τὸ κεφάλι). Λοιπὸν νὰ τὰ διατάξω αὐτὰ. μητέρα; Βεζύρη, Βεζύρη, ποῦσαι; ..

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Στὸς ὀρισμούς τῆς Μεγαλειότητάς σας!

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μπα; Ἐδῶ εἶσαν; (κάνοντας γερονομία). Εἶσαι πιστὸς Βεζύρης. Σέχτιμῶν στὴ μητέρα του). Ἐ, μητέρα. δὲν τοῦ ἀξίζει;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Σάγαπάει, παιδί μου, καλύτερα ἀπὸ τὰ μάτια του.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ μικρὸ χαμόγελο). Ἀλήθεια; Εἶναι ἀλήθεια. Βεζύρη; Τὸν καλὸ μου τὸ Βεζύρη. Κ' ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ, μητέρα.. Σ' ἀγαπῶ, Βεζύρη;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Τὸ γνωρίζω. μεγαλειότατε.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Βέβαια! βέβαια. Ἀκούς, τὸν πιστὸ μου τὸ Βεζύρη... Κάτσε. Βεζύρη. (Ὁ Βεζύρης κάνει πὸς δειλιάζει). Κάτσε σοῦ λένε· ἐδῶ κοντὰ μου (τὸν φέρνει καὶ κάθεται). Γιὰ πὲς μου τώρα.

Ἐλα καὶ σὺ, μητέρα, κοντά. Πὼς πάνε οἱ δουλειὲς τοῦ κράτους;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ποτὲς δὲν πήγαιναν καλύτερα.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ἀλήθεια; Ὁ λαὸς μου εἶναι ἐφαριστημένος;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ρωτᾶτε, μεγαλειότατε;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Καὶ τί γιορτάδες μᾶς ἔτοιμάζεις, Βεζύρη;

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ὅ,τι ἀρέσει τῆς μεγαλειότητάς σας.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ἐμένα; (σηκόνεται). Ἐμένα, ἔμένα; Ὅχι ἔμένα. Βεζύρη! Ὅ,τι ἀρέσει τοῦ λαοῦ μου, τᾶκούς; Ἐμένα δὲ μοῦ ἀρέσει τίποτις... (γυρίζοντας στὴ μητέρα του). Μητέρα...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τί θέλεις, παιδί μου;...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὅλο τί θέλω καὶ τί θέλω... Τί νὰν τὸ κάμω τὸ τί θέλω; Μητέρα...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Παιδί μου...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Πὲς μου τί θέλω λοιπὸν;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Θέλεις νὰ χορέψουν οἱ σκλάβες;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (σεργιανόντας βιυστικά). Τί; μωρὲ διασκέδαση! Ὅχι, ἔχι! Ἄλλο θέλω (βάνοντας τὸ χέρι του στοῦ κούτελό του). Ἄχ! Τί γενίεται μέσα μου! Κάτι ἀναδέβει, μητέρα. Νά, ἐδῶ (δείχνει τὰ στήθια του). Δὲν ξέρω τεῖναι... (πέφτοντας στοῦ διβάνι σὲ λίγο). Βεζύρη, κέκεις; λοιπὸν ὁ τραγουδιστής; Φέρε μου τὸν λοιπὸν... φέρε μου τον...

Ὁ ΒΕΖΥΡΗΣ. Ἐστεῖλα νὰ τὸν φέρω. .

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὅλο ἔτσι λές; (σηκόνεται). Πὼς εἶναι τὸ τραγοῦδι του; Τὸ θυμάσαι τὸ τραγοῦδι του; Ἄ! ἔχι; (κάνει νὰ φύγει). Θὰ τὸν ἔβρω λοιπὸν μοναχός μου.

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (τρέχοντας πίσω του). Παιδί μου. .

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (γυρίζοντας). Μὰ λοιπὸν γιατί δὲ μάφινετε καὶ μιὰ στιγμὴν μονάχος; γιατί; θέλω νὰ εἶμαι μονάχος μου! Νά! ἀφτὸ θέλω, ἀφτό! Τὸ βρήκα τί θέλω. Θέλω νὰ εἶμαι μονάχος μου. . . . . (ἐτοιμάζεται νὰ φύγει).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Παιδί μου· ἐμεῖς σάγαπάμε... παιδί μου (τὸν πιάνει ὁ Βεζύρης βγαίνει). Ἐλα νὰ σοῦ πῶ.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τί θὰ μοῦ πεις;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Γιατί εἶσαι τόσο λυπημένος; Τί ζητᾶς; Θέλεις, ἔπως εἶπες, νὰ σημάνουμε τίς καμπάνες καὶ νὰ φωταγωγήσουμε τὰ μπετένια τοῦ κάστρου;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ μικρὸ χαμόγελο). Ἀφτὰ τὰ εἶπα ἀστεῖα (σὲ λίγο). Πὸς χρονῶνε εἶμαι, μητέρα;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Δεκαπέντε.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Καί στά πόσα πρέπει νά γίνω ἀληθινός βασιλιάς;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Γι' ἀφτό εἶσαι λυπημένος; Ἐσύ εἶσαι, παιδάκι μου, ὁ ἀληθινός βασιλιάς. Ἐσύ εἶσαι τὸ παιδί τοῦ πατέρα σου. Ἐσύ εἶσαι τὸ καμάρι τῆς πολιτείας μας. Ἐσύ....

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ τὸ πικρὸ του χαμόγελο). Ἄκου ἄκου... μωρὲ δόξα! Εἶμαι βασιλιάς! μωρὲ χαρά! (μπαίνει ὁ Βεζιρῆς μὲ τὸν Α'. ἀβλικό) Ἄ! καλὸς τον... καλὸς τον... (τρέχει κοντά του καὶ τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι). Εἶδες σήμερα τὸ φεγκαράρι; Ἐλα νὰ τὸ ἴδουμε μαζί! (ἔρχονται στὸ παρὰθυρο). Πῆς λοιπόν: Φεγκαράκι μου λαμπρό...

Ὁ Α'. Φεγκαράκι μου λαμπρό...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τώρα μάλιστα. Ἦθελα νὰ βρισκομουν στὴ χώρα τῶν κίτρινων λουλουδιῶν...

Ὁ Α'. Ἦθελα νὰ βρισκομουν στὴ χώρα τῶν κίτρινων λουλουδιῶν...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Νά! Τοῦτος εἶνε ὁ ἀληθινός μου φίλος. Ὅτι τοῦ πῶ τὸ κάνει... Δὲς μου τὸ χέρι σου, φίλε... (τοῦ πιάνει τὸ χέρι). Ἡ μακαρίτισσα ἢ κυρούλα μου μοῦ τῆχει πωμένο...

Ὁ Α'. Ἡ μακαρίτισσα ἢ κυρούλα μου μοῦ τῆχει πωμένο...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὡ χρυσὲς ἱστορίες τῶν διαμαντένιων κόσμων.

Ὁ Α'. Ὡ χρυσὲς ἱστορίες τῶν διαμαντένιων κόσμων...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Εἶσαι ὁ φίλος μου!.. Εἶσαι ὁ φίλος μου! Φίλησέ μου τώρα τὸ χέρι... (ὁ ἀβλικὸς πιάνει νὰ τοῦ τὸ φιλήσει. Ἀκούγεται τὸ τραγοῦδι).

Δὲ σὲ ζητάω στὰ χαμηλά καὶ στίς καλύβες,
παρθένα, ποὺ σάντιμρουσα στὰ ὄνειράτά μου.
Στοὺς πύργους, στὰ παλάτια εἶσαι κρυμμένη.
ὦ κι ἂν μάκους θά τραβηχτεῖς κοντά μου.....

(Χάνεται σιγά ὁ Βασιλιάς τραβᾷ βιαστικὸς τὸ χέρι του χωρὶς νὰ φίλει νὰν τὸ φιλήσει ὁ ἀβλικός).
Βεζύρη! Βεζύρη!... Τρέχα...

Ὁ ΒΕΖΙΡΗΣ. Ὅρισμός σας... (βγαίνει).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (στὸν Α'). Ἐσύ δὲν τὸν εἶδες ἀφτόν, δὲν τὸν εἶδες;

Ὁ Α'. Ὅχι!...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Γιατί δὲν τὸν εἶδες ἐσύ; ἐσύ εἶσαι ἐλέφτερος. Ἐσύ μπορεῖς νὰ πηγαίνεις ἔπου θέλεις μοναχός σου. Δὲν τὸν εἶδες, ἀληθινά;

Ὁ Α'. Δὲν τὸν εἶδα...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Δὲν ἀξίζεις κ' ἐσὺ τίποτα, τίποτα κ' ἐσὺ. Ἀκούξ... (γιργιανώντας). Ποιὸς κάθεται ἀπάνου στὰ ρόδα, ξέρεις ἐσὺ κανένα; ἔ; δὲν ξέρεις; Ἄμ τί ξέρεις λοιπόν; (πάει κοντά του) Εἶ-

σαι κουτός, κουτός, κουτός! Ναι! Για πές μου: ἀληθινά, ἤθελες νὰ βρισκοσαν στὴ χώρα τῶν κίτρινων λουλουδιῶν;

Ὁ Α'. Ναι.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (γελώντας πικρά). Καὶ γιατί δὲν πᾶς τότες;

Ὁ Α'. Δὲν ξέρω ποῦ εἶναι;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ἄ! Μὰ εἶναι τέτια χώρα;

Ὁ Α'. Ναι!

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Καὶ δὲν ξέρεις ποῦ εἶναι: Εἶσαι κουτός! Ναι, κουτός! Ἄν εἶναι τέτια χώρα, καὶ εἶναι, σ' τὸ λέω κ' ἐγώ, εἶναι. Ἄν θέλεις νὰ εἶσουν καὶ θέλεις, τὸ λῆς ἐσὺ, πρέπει νὰ πᾶς νὰν τῆ βρεῖς, φίλε. Τί κάθουσαι μὲ σταθρωμένα χέρια; Χά! χά! χά!... Εἶσαι κουτός! εἶσαι κουτός! (πέφτει στὸ ντιβάνι).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Μά, παιδάκι μου...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (σηκώνεται). Νά σοῦ πῶ, μητέρα. Κάτι μὲ τραβάει ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι. Τί βασιλιάς εἶμαι νὰ μὴν ὀρίζω τὸν ἑαφτό μου; Θέλω νὰ βγῶ ἀπὸ δῶ. Θέλω νὰ ἴδῶ τί θέλω καὶ νὰν τὸ βρῶ. Μὲ καταλαβαίνεις; Ἡ δική μου χώρα δὲν ἔχει κίτρινα λουλούδια, μητέρα. Ἐγὼ δὲν εἶμαι κουτός σὰν κι ἀφτόν. Ἀφήστε με νὰ πάω στὴ χώρα μου...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ἡ χώρα σου σὲ λαχταράει, ἀγόρι μου...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ἀγόρι; Τί θὰ πεῖ ἀγόρι; ἀγόρι εἶναι ἀφτός; (δείχνει τὸν Α'.)

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Παιδί μου...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Παιδί σου ναι. (πάει κοντά της, λίγο γλυκά). Τότες, μητέρα μου, ἔλα κ' ἐσὺ μαζί μου, σὰ δὲ θέλεις νὰ μ' ἀφήσεις...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (μὲ παρὰπονα καὶ γλάφυρα). Ἐγὼ; ἔπου θέλεις μαζί σου εἶμαι. Ἡ χώρα σου δὲ θέλει νὰ σ' ἀφήσει.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μπά: Ἡ χώρα μου: καὶ γιατί;

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Γιατί εἶσαι ὁ βασιλιάς της, γιατί εἶσαι τὸ μονάκριβο παιδί τοῦ πατέρα σου, γιατί σὲ θέλει νὰν τῆ δοξάσεις ἔπως ἐκεῖνος...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ἡ χώρα μου: (περπατώντας λίγο ἄξαφνα). Ἄς ἔρθει κι ἀφτή μαζί μου τότες.

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τί λῆς, παιδί μου: Δὲ γίνεται ἀφτό.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ πείσμα). Τότες ἐγὼ δὲν τὴν ἀγαπᾶω τέτια χώρα. μητέρα! Δὲν εἶμαι ἐγὼ γιὰ τέτια χώρα, μητέρα! Ναι... Ἡ χώρα μου εἶναι ἄλλου, ἄλλου... (ἀκούγεται τὸ τραγοῦδι)

ὦ κι ἂ μάκους θὺ τραβηχτῆς κοντά μου,
συντρόφισσα τοῦ πόθου μου τοῦ αἰώνιου,
καὶ Μαῖρα σου κρατᾷ στέφανο γάμου
βασιλίσα νὰ στήσω σε ἄλλου θεόνου.

(Χωρίς να πει τίποτις κινάει να φύγει).

‘Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ. Παιδί μου .. παιδί μου. Δέν άκοϋς; Θά σ’ τόν φέρουν...(τόν πιάνει).

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Καλά λοιπόν, σκλαβοφυλάχτρα, δέν πάου πουθενά. Άσε με... Θέλω να ιδώ από τόν παράθυρο μονάχα· (έρχεται στό παράθυρο). Φίλε, χάθηκε τόν φεγκάρι, βασίλειφε, πάει! Έλα να ιδεις θεοσκοτεινά έξω. Τόν νυχτοσκοτάδο...(άκουμπώντας στό παράθυρο και κοιτάζοντας). Τή φοβᾶσαι τή νύχτα, φίλε; Τή φοβᾶσαι, δέ μιλάς;

‘Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τή φοβᾶται.

‘Ο ΦΙΑΟΣ. Τή φοβᾶμαι.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Κ’ είνι φίδι ή νύχτα πού τή φοβᾶσαι, δειλέ; Έλα ιδῶ να ιδεις τά σκοτάδια. Μιλάνε τά σκοτάδια; Άς μιλήσουν λοιπόν να σκιάξουν κ’ έμένα. Κουτέ κουτέ, δέ βλέπεις τᾶστρα και πάνου; Έκεινα μιλάνε σέ μένα. Τι λέτε, άστέρια, τί λέτε; Ίδές, μητέρα, έσύ, ό κουτός δέ βλέπει. βουζούν, βουζούν σά χρυσομέλισες. Τ’ είναι τᾶστέρια, μητέρα; (ένῶ ό βουσιλιός είναι άκόμα άκουμπισμένος, μπαίνει ό Βεζύρης μ’ ένα και στέκεται παριόμενι. ‘Η βουσίλιου τού κάνει νέμου. ‘Ο βουσιλιός χωρίς νάντιληφτεί και να διακοπεί ξακολουθεί). Τ’ είναι τᾶστέρια; Φίλε, πές μου κάνεμου τ’ είναι ή νύχτα, άφού δέν καταλαβαίνεις τᾶστέρια· (δυνατά) πές μου.

‘Ο ΦΙΑΟΣ. ‘Η νύχτα είναι ή πόρτα τού Άδην.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τι; τί; ‘Η κυρούλα στέχει πωμένο κι άφτό;

‘Ο ΦΙΑΟΣ. Ναί!

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ (γνιφίζοντας). Σαφή γυναίκα ή κυρούλα σου· (βλέπει τόν Βεζύρη και τόν άλλον). Λοιπόν, βεζύρη.

‘Ο ΒΕΖΥΡΗΣ. ‘Ο τραγουδιστής στέκεται μπροστά στη μεγαλειότητά σας· (δείχνει τόν άλλον).

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ο τραγουδιστής; Σῶ είσαι ό τραγουδιστής πού τραγουδάει τρεις νύχτες τόρα κάτου από τόν παλάτι;

‘Ο ΑΛΛΟΣ. Έγώ είμαι ό κυνηγός τών όνειρων μου...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ο κυνηγός τών όνειρων σου; Και πού τόν ζητάς τόνειρό σου;

‘Ο ΑΛΛΟΣ. Άφτό θά μ’ έδηγήσει...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ (σκέριτεται. Σέ λίγο). Έσύ ξέρεις τ’ είναι νύχτα;

‘Ο ΑΛΛΟΣ. Ξέρω.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τ’ είναι;

‘Ο ΑΛΛΟΣ. Για μένα είναι τόν γιοφύρι της ήμέρας....

(Άκολουθεί)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΜΑΣ * * * * *

‘Η δράση, έστω κ’ ένα μικρό μέρος της δράσης, ένός άτόμου δέν είναι βέβαια τόσο άπλο φαινόμενο, όσο μάς τόν δείχνει ή αντικειμενική παρατήρηση. ΜΕ μιá προσεχτική ύποκειμενική εξέταση θά μπορούσε κανείς να διακρίνει μπροστά από κάθε κινητική ενέργεια έναν, κάποτε μόλις αισθητό, κάποτε ένσυνείδητο και καθαρώτατο άγώνα. Οί κυβερνήτες της ζωής μας είναι πολλοί. Οί παλαιότεροι άνθρωποι τούς ώνόμαζαν θεούς. Οί θεοί αυτοί δέν έπαυαν ποτέ να είναι ώπλισμένοι και νάγωνίζονται πρὸς τά επαναστατικά στοιχεία πού συγκεντρώθηκαν άργότερα στις γενικές έννοιες τού Κακού και της Άμαρτίας. Κ’ έπειδή ή έννοια τού Καλού είχε πάντα πηγή της τήν Κοινωνία και τόν συμφέρο της, ένῶ τόν Κακό είχε τή ρίζα του στό άτομο και στην αντίθεσή του πρὸς τόν Σύνολο, κ’ έπειδή άκόμα ή επίδραση της Κοινωνίας επί τού Άτόμου είχε καθαρῶς πνευματική μαρφή, ένῶ ό άτμισμός και ή έναντίωση εΐταν άπόρροια ένστικτων και άσυνείδητων τάσεων, έγινε φυσικά μιá διάκριση μεταξύ Συνείδησης και Άσυνείδητου, ένας χωρισμός Πνεύματος και Έγλης, κ: αυτή είναι ή άπλοούστατη εξέγηση της πρώτης εμφάνισης τού Δυϊσμοῦ. Τόν άτομο είχε μέσα του πλῆθος κληρονομημένα Ένστικτα, πού δέ συμφωνούσαν καθόλου με τά συμφέροντα της Κοινωνίας. Όλα αυτά είχαν άσυνείδητη εκδήλωση και συνωψόθηκαν στην έννοια της Έγλης ως πηγής τού Κακού. Μετά τή γέννησή του όμως τόν Άτομο άνήκε στην Κοινωνία και ή Κοινωνία εΐταν εκείνη πού τού διέπλαττε τή Συνείδηση σύμφωνα με τά κοινά συμφέροντα. Εΐταν λοιπόν φυσικότατο νάντιτεθ ή Συνείδηση πρὸς τόν Άσυνείδητο, τόν Πνεῦμα πρὸς τήν Έγλη, τόν Καλό πρὸς τόν Κακό. Έδού ή φυσική πηγή τού Δυϊσμοῦ πού γέννησε τίς άκατανόητες μεταφυσικές έννοιες ένός άπόλυτου Άγαθοῦ κ’ ένός άπόλυτου Κακού, άπό τίς εποχές δέν μπόρεσε να ξεφύγει ούτε αυτό τόν κριτικότατο πνεῦμα τού Κάντ. Και σήμερα άκόμα σέ κάθε Πανεπιστήμιο ξακολουθούν να διδάσκονται αυτές οι μεταφυσικές παρακρούσεις.

Έμείς τίς αντίθεσεις αυτές δέ θά τίς ονομάσουμε θεούς, αλλά ψυχολογικά έλατήρια. ‘Η συνισταμένη αυτών τών έλατηρίων είναι ή ψυχή μας. Οί αντίθεσεις δέν είναι έξω, αλλά μέσα στόν οργανισμό. Είναι ό φυσικότατος άνταγωνισμός μεταξύ τού χτες και τού σήμερα, μεταξύ τού έγώ και τού μη έγώ, τά όποια όλα είναι άνακατωμένα μέσα μας. Ένόητητα, σκοπιμότητα, άρμονία είναι άνακουφιστικές

έννοιες που μας φέρνει κάθε πρόσκαιρη νίκη, δίνοντάς μας μιὰ ωρισμένη διεύθυνση. Ἀλλά ἡ ἀντίφραση δὲν μπορεί νὰ καταργηθῆ. Πάντα θὰ ὑπάρχουν ἐπαναστάτες καὶ πάντα θὰ ζητούν εὐκαιρία νὰ ανατρέψουν τὸ καθεστῶς. Μιὰ ἀνάγκη ὅμως κρατάει ὄλ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα σφιχτοδεμένα σ' ἓνα σύνολο. Ἐνας ἥλιος κρατάει στὴ θέση τους πλανῆτες πού θέλουν νὰ πετάξουν πρὸς τὸ ἄπειρο. Ἐνα θετικὸ ἠλεκτράτομο συγκρατεῖ χιλιάδες ἀρνητικὰ πού προσπαθοῦν νὰ ξεφύγουν καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν. Οἱ νόμοι πού κυβερνοῦν τὰ ἀπειρώς μεγάλα, κυβερνοῦν καὶ τὰ ἀπειρώς μικρά. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι κυβερνοῦν καὶ τὴν ψυχὴ μας.

Ἄς μιλήσουμε ὅμως σαφέστερα πάνω σ' ἓνα συγκεκριμένο παράδειγμα: Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ζῶο κοινωνικὸ ἢ ὄχι; Ὁ Ἀριστοτέλης εἶπε ναί. Ὁ Νίτσε εἶπε ὄχι. Ἔσ' ἓνα κοινότατο καὶ γενικότατο παράδειγμα ψυχολογικῆς ἀντίφρασης: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶο κοινωνικαυτοκοινωνικό. Καὶ πρῶτα ἀπὸ καθαρῆ κληρονομικότητα ἔχει μέσα του τὸ ἐνστικτο πρὸς τὴν ἀποκέντρωση. Ὅταν λέω κληρονομικότητα, ἐννοῶ ὄχι μόνον τοὺς γονεῖς, μὰ καὶ τοὺς προγόνους καὶ τοὺς ἀντιπρογόνους καὶ τοὺς προαντιπρογόνους, δηλαδὴ τὸν ἱστορικὸ ἄνθρωπο, τὸν προϊστορικὸ ἀγριάνθρωπο καὶ τὴν σειρά τῶν ἀνωτέρων θηλαστικῶν, ἰδίως τῶν Πρωτευόντων. Ἀπ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς προδρόμους κανένας δὲ μᾶς παρουσιάζει τὴν τόσο προχωρημένη μορφή τῆς κοινωνικῆς σύνθεσης πού βλέπουμε στὸν ἄνθρωπο καὶ πολὺ περισσότερο σὲ δυὸ περιωρισμένες τάξεις τῶν Ἐντόμων: στὰ Ἀρχίπτερα καὶ τὰ Ἰμενόπτερα. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πῆρε μέσα του ἀπὸ κληρονομιά τὸ ἐνστικτο πρὸς τὴν ἀπομόνωση. Ὅμως δὲν πιστεύω νὰ μού ἀρνηθῆ κανεὶς πὼς ὑφίσταται τέτοιο ἐνστικτο. Γιατί κανεὶς δὲ θὰ ὑπάρχει πού νὰ μὴν αἰσθάνθηκε βαθιά, ἰδίως στὰ πρῶτα του χρόνια, τὴν ἀγάπη τῆς μοναξιάς. Αὐτὴ πού μὲ τόσο πάθος τραγούδησε ὁ Νίτσε στὸ Ζαρατούστρα του: «Ὡ μοναξιά! Ὡ Ἔσ' ἔσ', πατριδα μου, μοναξιά! Ἐζῆσα τόσον καιρὸ ἀγρία μέσα σὲ τόπους ἀγριων πού ξαναγυρίζω μὲ δάκρυα κοντά σου» Κι ἂν ὑπάρχουν μερικοὶ πού ξεχνοῦν εὐκολὰ τὰ παλιὰ τους, ἄς διαβάσουν τὸ τραγούδι τοῦ γυρισμοῦ ἀπὸ τὸ τρίτο μέρος τοῦ Ζαρατούστρα κι ἄς προσπαθῆσουν νὰ μὴ συγκινηθοῦν. Γιατί; Γιατί τὸ αἶσθημα πρὸς τὴν ἀπομόνωση εἶναι ἓνα δυνατό ἐνστικτο, ἓνα σημαντικό ψυχολογικὸ ἀνθρώπινο ἐλατήριο.

Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τὸ ἀντίθετο αἶσθημα, τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔχει διπλὴ ρίζα: κληρονομικὴ καὶ μεταγενετικὴ. Ἀπὸ χιλιάδες χρόνια ὁ ἄνθρωπος ζῆ μέσα σὲ κοινωνίες. Καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐτὴ περίοδο ἔχει τὸ μερτικὸ τῆς στὴν ψυχὴ μας,

μερτικὸ πού, ἂν ἔχει ἐναντίο του μικρότερη διάρκεια, ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ μεγαλύτερη προσέγγιση. Ὁ σπουδαιότερος ὅμως λόγος δὲν εἶναι ὁ κληρονομικός, ἀλλὰ τὸ ἔτι ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴ στιγμή πού θὰ γεννηθῆ, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κοινοζωῆ. Ἔτσι ἀναπτύσσονται μέσα τοῦ ἀπείρες τάσεις *) πού τότε σέρνουν πρὸς τοὺς ὁμοίους του καὶ καταλήγουν νὰ μεταβάλλουν σὲ θέλησὴ αὐτὸ πού στὴν ἀρχὴ εἶταν μόνον ἀνάγκη. Ἄν θέλῃ νὰ διακρίνῃ κανεὶς μέσα τοῦ καθαρὰ τὴν ἀκατανίκητὴ δύναμη αὐτοῦ τοῦ ἐλατήριου, δὲν ἔχει παρὰ νὰ πομονωθῆ ἓνα μικρὸ χρονικὸ διάστημα. Ὅσο δυνατός κι ἂν εἶναι, θὰ ὑποφέρῃ ἀρκετὰ ὥστε νὰ πειστή πὼς πραγματικὰ ὑφίσταται τέτοια κοινωνικὴ παρόρμηση. Αὐτὸ τὸ αἶσθημα ὅτε στὸ Ζαρατούστρα δὲν εἶναι ἀγνωστο. Κι αὐτὸς πολὺ συχνὰ ἀναγκάζεται νὰ κατεβῆ στοὺς ἀνθρώπους. Πιστεύω μάλιστα πὼς καὶ ἡ ἠθικὴ πού διδάξε ὁ Χριστὸς, μιᾶς ἀγάπης πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους, δὲν εἶναι δυνατό νὰ πιάστηκε καὶ νὰ ὠρίμασε παρὰ μόνον μέσα στὴ σειρά τῶν ἀπαραίτητων τότε γιὰ ὅλους τοὺς Προφῆτες ἀπομονώσεων. Ζώντας μέσα σὲ μιὰ Κοινωνία, δὲ θὰ μπορούσε ποτὲ ἓνας ἄνθρωπος νὰ λογικευθῆ ἔτσι.

Τέτοιες ψυχολογικὲς ἀντιφάσεις ὑπάρχουν κατ' ἀνάγκην σὲ ὅλα τὰ ὄντα, ἰδίως σὲ ὅσα περπατοῦν ἀκόμα πρὸς τὸ ποθητὸ τέρμα τῆς προσαρμογῆς. Ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἓν' ἀπ' αὐτά. Μόνον ἔταν φτάσῃ τὸ μεγαλύτερο δυνατό βαθμὸ κοινωνικῆς σύνθεσης καὶ τότε ζῆσῃ πολλοὺς αἰῶνες, ὥστε νὰρχίσῃ ἓνας κληρονομικὸς ἐπιμερισμὸς τῆς ἐργασίας καὶ μιὰ κληρονομικὴ μετάπλαση τῶν ἀτόμων, θὰ μπορούσῃ νὰ ποχτήσῃ τὸν πολὺ ἀνώτερο βαθμὸ ψυχολογικῆς ἐνότητος καὶ ὀργανικῆς σκοπιμότητος πού μᾶς παρουσιάζει π. χ. μιὰ μέλισσα. Ὁ Νίτσε φαίνεται νὰ τὸ κατάλαβε αὐτό, ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν ὀρισμὸ πού ἔδωσε γιὰ τὸν ἄνθρωπο: «Ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἓνα τεταμένο σκονὶ πού ἐνώνει τὸ ζῶο μὲ τὸν Ἰπεράνθρωπο». Καὶ αὐτὴ εἶταν ἡ ἀρχικὴ σκέψῃ ἀπ' ὅπου ἐπήγασε τὸ Ἰδανικὸ τοῦ Ἰπεράνθρωπου, τὸ τόσο ἀντιφυσικό. Ἡ ἐξέλιξη δὲν ἀνέχεται ἐκδιασμούς, οὔτε ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ ἰδιαίτερα κέρια μας. Ὁ δρόμος τῆς προσαρμογῆς δὲν μπορεί νὰ καθορισθῆ ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους, γιατί τότε ἀπὸ πολὺν καιρὸ θὰ εἶχε πάρῃ ὠρισμένη διεύθυνση. Ἡ Ἐξέλιξη εἶνε μιὰ πολὺ κακὴ γυναίκα γιὰ ὅλους τοὺς ἠθικολόγους, τοὺς παπάδες καὶ τοὺς ποιητές. Τοῦ κάκου τῆς φωνάζουν πὼς εἶναι ἀκσημη, μικρὴ, διεφθαρμένη, ἀνήθικη, κακὴ, πὼς πρέπει νὰλλάξῃ διεύθυνση γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ τῆς (μερικοὶ μάλιστα τὴνε λένε καὶ... ὀπισθοχώρησῃ!), αὐτὴ ἐξακολουθεῖ τὸ δρόμο τῆς, ἀδιαφορώντας γιὰ τὰ μικροῦλικ αὐτὰ ἀνθρωπάκια, πού, χωρὶς νὰ πάψουν νὰ ξεφωνίζουν, ὅλο καὶ τρέχουν ἀπὸ πίσω τῆς.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει).

Freiburg (Breisgan)

Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

*) Τάση καὶ ἐνστικτο εἶναι κατ' ὄνομα ἓνα καὶ τὸ ἴδιο φαινόμενο, πού δημιουργεῖται ἀρχικῶς πάντα ἀπὸ μιὰ συνθήκη καὶ μᾶς ἀποκαλύπτεται ὀποκειμενικὰ σὺν αἶσθημα. Ἡ διάκριση ἔχει σκοπὸ νὰ χωρίσῃ τὰ κληρονομικὰ (ἐνστικτα) ἀπὸ τὰ μεταγενετικὰ ἐλατήρια (τάσεις).

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΥΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνηρομή χρονιάτικη: Γιά τήν Ἑλλάδα καί τήν Κρήτη δρ. 10. Γιά τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 ' 2. —Γιά τίς ἐπαρχίες δεχόμαστε καί τρίμηνες συνηρομές (3 δρ. τήν τριμηνία). —Κανένας δὲ γράφεται συνηρομητῆς ἂ δὲν προπληρώσει τὴ συνηρομή του.

—><—

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περασμένα φύλλα πουλιῶνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμῆ.

—><—

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καί στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

**ΞΕΣΚΕΠΑΣΜΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗ! — ΕΠΙ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
Κ' ΕΠΙ ΤΡΙΚΟΥΠΗ. — ΚΑΙ ΣΟΥ ΛΕΝΕ... — ΜΠΟΡΕΙ
ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΙΓΝΙΑ... — ΟΙ ΚΟΝΤΡΑΝΤΙΠΟ-
ΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΙ. — Τ' ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-
ΛΟΓΟΥ. ***

ΞΕΣΚΕΠΑΣΤΗΚΕ πάνηγυρικά τὶς τελευταῖες τοῦτες μέρες ὁ συνοφαντικὸς καὶ ἀδιάντροπος καὶ ἠλίθιος τρόπος ποὺ μεταχειρίζεται ὁ ἀντιπολιτευόμενος τύπος τῆς Ἀθήνας γιὰ νὰ πολεμήσει τὴν Κυβέρνηση. Ὁ κ. Πάπ ἐβγαλε τὸν Πρίγκηπα Γεώργιο νὰ βρῖσει, στὸ μέγαρό του στὸ Παρίσι, σὰ μεθυσμένος ἀμαξῶς τὸ Βενιζέλο. Ὁ «Χρόνος» καί οἱ ἄλλες πατριωτικὲς πατσαβοῦρες τὴν ἀρπάξανε τὴν ψευτιά καὶ χτίσανε πάνου τῆς ἀντιβενιζελικῆς κάστρα. Ὁ κοσμάκης τὴν ἔχασε. Καί μόνο ὄσοι δὲν εἶναι ἠλίθιοι ἀναγκαστήσανε μὲ τὸν ἄτιμο τοῦτο τρόπο τῆς πολεμικῆς, γιὰτὶ δὲν τὸ χωροῦσε ποτὲ τὸ μυαλό τους πὼς ἕνας γιὸς τοῦ Βασιλιᾶ, ὄσο προσωπικὸ μῖσος καὶ ἂν ἔχει μέσα του, θὰ καθίσει σὲ τέτοιες κρίσιμες περιστάσεις νὰ βρῖσει, ἀλλὰ Χαιρόπουλο καὶ Πάπ, τὸν πρῶτο σύμβουλο τοῦ πατέρα του. Καί λέγανε οἱ μὴ ἠλίθιοι αὐτοὶ ἄθροῦποι:

— Κεῖνος παῦδωσε στὸ Παρίσι τὸ ἰντερβισῦ, ἢ παλάβωσε ἢ τοῦ βουλήθηκε νὰ πολεμήσει γερά καὶ ἀπίστευτα λεσματικῶς τὸ Θρόνο.

Ἔρχεται ὁμως ἕνα τηλεγράφημα τοῦ Πρίγκηπα ἀπὸ τὴν Κοπενάγη καὶ τὰ ξεκαθαρίζει ὅλα. «Σὲ εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως διὰ τὴν ἀναγγελίαν τῆς τελευταίας ραδιογραφίας τοῦ κ. Πάπ... Παρακαλῶ ἐπὶ τέλος τὸν κ. Πάπ ὅπως μὲ ἀφίσει ἤσυχον ἐν τῷ μοιῆρει καὶ ἰδιωτικῷ μου βίῳ».

Νίκη! φωνάζει, ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα ὁ

κ. Πάπ. Νίκη βέβαια ποὺ δὲν τὴ χάρισε οὔτε ὁ Δὸν Κιχῶτος. Γιατὶ οἱ νίκες του εἶναι πιδ νόστιμες καὶ πιδ τίμιες ἀπὸ τὴ νίκη τοῦ κ. Πάπ.

ΤΕΤΙΑ φάβλη καὶ τέτια ἄτιμη ἀντιπολίτευση, τὸ εἶπα·ε καὶ τὸ ξαναἔλεγε, δὲν ξαναφάνηκε στὸν τόπο μας. Ἀκόμα οὔτε τὴν ἐποχὴ ποὺ λυσομανοῦσε ὁ Δεληγιάννικὸς τύπος κατὰ τοῦ Τρικοῦπη, ποὺ ὁ μακαρίτης ὁ Καμπούρογλου στὴ «Νέα Ἐφημερίδα» του ἔγραφε ἄρθρα πύρινα ἐναντίου τοῦ ἐπειδὴ βγέθηκε ἕνα κρωὶ στὸ Θηραῖο κάποιος γάϊδαρος μὲ κομένη τὴ οὐδὴ («καμαρῶστε, κ. Τρικοῦπη, τί γίνεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σου!»), καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Σακελλαριάδης, στὴ «Χάρα» του, ξεπολοῦσε νεροχίτες ἀκάθαρτους κατὰ τοῦ Ὑπουργείου ἐπειδὴ ἕνα βράδι ὁ μακαρίτης ὁ Ροῦδης, ποὺ εἶχανε κ' Ἐφορος τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης πῆγε καὶ αὐτὸς σ' ἕνα θεατράκι ποὺ τραγουδοῦσε ἡ περίφημη Ζαντακῆς («τὸ χρῆμα τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Τρικοῦπη καταπατάλλεται εἰς τὰς Παρισινὰς κοκότας!»), καὶ ὁ σημερινὸς πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Γιάννος Τσιριμιώκος, φοιτητῆς τότε, ἔβγαξε μὲ τὸ Μανόλη τὸ Γουβέλι τὸ «Μίμο», μὴ βδομαδιατικῆς πολιτικῆς φημεριδοῦλα, καὶ καταδίκαζε τὸν Τρικοῦπη σὲ θάνατο («Τρικοῦπη, σὲ ἔθεσα ἐκτὸς νόμου!») καὶ ἀπεροῦσε πῶς, μὴ καὶ κυκλοφόρησε ἡ φημερίδα του, δὲ βρισκότανε κανεὶς πατριώτης νὰ σκοτώσει τὸν Πηροδοτή, ἀφοῦ τὸν ἔθεσε ἐκτὸς νόμου!

Τίποτα! Τίποτα! Ὅλ' αὐτὰ χλωμαῖζον καὶ σβήνονε μπροστά στὴ σημερινὴ λύσσα καὶ ἀδιαντροπία. Σκελιὰ λυσοῦρικα ποὺ ἀφρίζον καὶ δαγκώνουν πέτρες καὶ σίδερα καὶ ὅποια βρώμα βροῦνε μπροστά τους· χυσισοπότες Περαιῶτες ποὺ δὲ βλέπουν καὶ δὲν ἔξερουν τί κάνουν. Τίπος εἶναι πιδ αὐτὸς γιὰ ρόπος;

ΚΑΙ σοὺ λένε:

— Ἐγὼ τὸν ἔφερα τὸ Βενιζέλο ἀπὸ τὴ Κρήτη!

Μιλᾶει, παρακαλοῦμε, ὁ κ. Χαιρόπουλος.

Καὶ σοὺ λένε:

— Ἐγὼ τὸν ἔκαμα τὸ Βενιζέλο Πρωθυπουργό!

Μιλᾶει, παρακαλοῦμε, ὁ κ. Πάπ.

Καὶ εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ λένε μεταξύ τους:

— Ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά μου τὸν ἔφερα ἀπὸ τὴ Κρήτη καὶ ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά σου τὸν ἔκαμες πρωθυπουργό, γιὰτὶ ἡ ἀφεντιά μου καὶ ἡ ἀφεντιά σου νὰ μὴν τὸν διώξουμε σήμερα καὶ νὰ γίνουμε πρωθυπουργοὶ;

Ἔ! ὁ τόπος αὐτὸς δὲν ἔλεσε ἀκόμα σὲ τέτιο σημεῖο ποὺ νὰν τοῦ δίνουμε πρωθυπουργοὺς οἱ Πάπιδες καὶ οἱ Χαιρόπουλοι.

ΩΣΤΟΣΟ τυχερός, ἴσαμε τὴν ὄρα, σὲ ὅλα του ὁ Βενιζέλος. Καὶ ἡ ἀντιπολίτευση ποὺ τοῦ γίνεται σὲ καλὸ τοῦ βγαίνει, τὸν ἀνεβαίνει στὴν Κοινὴ Γνώμη, τὸν κάνει σιμπαθητικὸ, σὲ τέτιο σημεῖο μάλιστα, ποὺ πολλοὶ ἀρχιήσαγε νὰ δυσπιστοῦνε καὶ νὰ ὑπονοιάζονταν μὴπως ὁ Πάπ καὶ ὁ Χαιρόπουλος καὶ ὁ Γαλινασσαγιάνναρος εἶναι οἱ πιδ μπιστικοὶ νου φίλοι καὶ τὸν ἀντιπολιτεύονται μὲ τέτιο τρόπο γιὰ νὰ κάνουν τὸν κόσμο νὰ σιχαθεῖ τὴν ἀντιπολίτευση καὶ νὰ κολήσει σὰ στρεῖδι στὸ πλευρὸ του.

Ἐρέμει κανεὶς καὶ νὰν τὸ συλλογιστεῖ ἀκόμα πὼς μπο-

ρει να πέσει ο Βενιζέλος και να πέσουμε στα δόντια τέτοιων αγριόλυκων.

Και να δείτε πού ο αντιπολιτευόμενος τύπος κατάφερε να κάνει Βενιζελικούς και τους πιο λίγο ένθουσιασμένους με τη σημερινή Κυβέρνηση.

Ακούσαμε κάποιον να λέει :

— Ούτε Βενιζελικός είμαι, ούτε αντιπολιτευόμενος..

— Μά τότε ;

— Είμαι αντιπολιτευόμενος της αντιπολίτευσης. Δηλαδή σιχαίνομαι την αντιπολίτευση κ'έτσι αναγκαστικά είμαι με το Υπουργείο.

Κοντρα-ά-τιπολιτευόμενοι λοιπόν είμαστε οι περισσότεροι Ρωμιοί σήμερα κι αυτόνε τον πολιτικό εμφαροδοτισμό τον χρωστάμε στη σημερινή φουλαντιπολίτευση.

ΦΩΣ και ηροσιά και κρίση, μά και χαστουκιά όδυ-
γερή κατά του κίτρινου τύπου, άρθρα του **Κοινωνιολό-
γου** που δημοσιεύονται τώρα τώρα στην «Ακρόπολη» με
τόν τίτλο «Ο Τύπος και ο Τόπος». Ξανασαίνει κανείς
διαβάζοντάς τα και χαιρεται τη χαρά του άθώπου που
βγαίνει από άνήλιαγο και μουχλιασμένο ύπόγειο στο φως
της μέρας και στην αύγινή ηροσιά. Σ' ένα άπ' αυτά τα
άρθρα ψαρέψαμε και το σωστό χαρακτηρισμό της Πωπο-
χειροπουλογραφίας. **Βρωμογραφία** τη λέει την άρθρογραφία
τους ο Κοινωνιολόγος της «Ακρόπολης» — και τέτια είναι.

ΤΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ.

(Ο Ψυχάρης, ο ακούριστος στη δουλειά κι άκα-
τανίκητος στη δύναμη δάσκαλος της πνευματικής λευ-
τεριάς στη σημερινή Ελλάδα, τίμησε τελευταία το
«Νουμά» με μια σειρά πρόξες, δηγήματα, ιστορίες,
παραμύθια, πού άπ' όλα μια ποίηση πλουσιόχρωμη
άνεβρύζει, ή δική του ποίηση ή πρωτότυπη, ή άπλή,
ή βαθιά, ή μυστική, όλο ζωή, όλο ήδονή κι όλο έρ-
γασία.

Υστερα από την επιστημονική του εργασία,
ύστερα από τα ρομάντζα του, πού αντιπροσωπεύου-
νε αυτά μονάχα τη βαριά φιλολογική δουλειά στην
Ελλάδα στα πεζά, όπως τα έργα του Παλιμά στην
ποίηση, ήθε ο συγγραφέας να μάς δώσει εκείνα τα
κομμάτια πού οι άναγνώστες του «Νουμά» χαρήκανε
τους περισεμένους χειμωνιάτικους μήνες. Μά ή μοίρα
τό έγραψε την ίδια εποχή πού δημοσιεύόντανε τα
δηγήματα του Ψυχάρη, να ξεσπάση κι ο πόλεμος ο
γλωσσικός πού κατάληξε στο τέρας της συνταγματι-
κής καθαρεύουσας. Έτσι ανάμεσα στα δηγήματα,
ξεφτυρώνανε στα φύλλα του «Νουμά» κι άρθρα του
Ψυχάρη γραμμένα για το ζήτημα, για τον πόλεμο
τόν ταπεινό κι άστοχαστο, άρθρα γεμάτα φωτιά, κη-
ρίγματα του όρθου λόγου και της Ίδέας της άψη-
λής. Μ' αυτά συντροφεμένα τα καινούρια δηγήμα-

τα, μάς έρχόντανε σάν αήρες ηροσερές, σάν ευωδιές
άθάνατες άπ' τη μια μεριά κι από την άλλη σά μπο-
μπες βροντερές, σάν τριανά παραδείγματα, σά μπαί-
ράκια σέ ψηλά κατάρτια, λαλώντας μοναχά τους με
τη δύναμη και την άξία τους, άποστομώνοντας τις
βροσιές και τ' άναθήματα, πειθοντας τους Θωμάδες,
βουβαίνοντας τους κακόπιστους.

Τά δηγήματα του Ψυχάρη, πού κλείνουνε μέσα
τους όλα τα πολύτροπα χαρίσματα του συγγραφέα
τους, μάς δίνουνε τον έξωτερικό κόσμο σά μια ζου-
γραφιά του έσωτερικού, σά μιάν άντιφλεγιά της ψυ-
χής, της μέσου δράσης. Η ψυχολογία στο κάθε πρό-
σωπο είναι άπλωμένη με τόσο βάθος, είναι δημιουρ-
γημένη πίνου σέ τόσο ύψος, πού στέκεται σάν τό
πιο σημαντικό στοιχείο του μεγαλείου του συγγραφέα.
Έχει θά βρούνε μυθήματα όσοι φωνάζουνε πώς τό
ρωμαίικο δήγημα δέν μπορεί να ξεφύγη από την
ξερή ήθογραφία, όσοι κρίνουνε τη δημοτική μας άνι-
κανη για να έκφράση κάθε σκέψη και διάνοημη,
όσοι γκρινιάζουνε πώς λείπουνε κομμάτια για βι-
βλία άναγνωστικά για το λαό και για τα σχολεία,
άκόμη για τα παιδιά, πού κατανήσανε στην Έλ-
λάδα να ψευτοδιαβάζουνε τα γνωστά γραμματεμπο-
ρικά φύλλα «δι' έφήβους και νεάνιδας» και τα πε-
ριοδικά του γούστου των δρόμων με τις πολύχρω-
μες γιρλάντες.

Όταν μια μέρα, ύστερα από καιρό, πολλή ή
λίγο, θ' άναγνωριστούνε τα δίκια της δημοτικής μας
και συγκαιρινά με κάποιμ πνευματική άναγέννηση θά
ύψωθ ή έργο του Ψυχάρη στην κορυφή πού το
πρέπει, τότες δέ θά δυσκολευτούνε και τα πιο λαϊκά
βιβλία, τα ήμερολόγια, τα περιοδικά, τ' άναγνωστικά
των παιδιών, να βρούνε καθένα το κατ'άλληλό τους
γραμμένο από το χέρι του Ψυχάρη, και σέ μια τέ-
τοια δουλειά τα στερνά δηγήματά του λίγο δέ θά
συντελέσουνε. Για την ώρα νύχτα βασυλεύει άκόμη,
δίχως άστροφλεγιά, μά ο «Καντηλανάφτης τοίρα-
νού» με το μακρί του κοντάρι τρέχει από δώ κι από
κει ν' άνάψη όλα τ' άστερια, και ή μόρεσή του ή
καταπληκτική, το μακρίχρονο πάσκιμά του, ή δύ-
ναμή του ή άκατανίκητη είναι για ύσους τό βλέ-
πουνε, τό νοιώθουνε, τό τιμούν και τό βλογούνε,
κάτι μεγάλο, κάτι συγκινητικό, ένας έρωτας φιλογι-
σμένος, μια ζωή παραδομένη, μια θυσία ιερή.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ο άνθρωπος όσο κυριεύεται από τις πρόληψες όπου
δέν άπολείπουν να κολακείουν και τό των των πλιό φω-
τισμένων, είνε άδύνατο να επιτύχη τό δρόμο όπου φέρει
στη μάθηση της αλήθειας.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ (*)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

2

Ξαναγύρισα στο Πραγματικό μου Δίκιο και σε δυοτρεις μέρες είχα ξεχάσει ελάχιστα τους ποιητικούς καθγάδες μπροστά στις έγνοιες τις δικές μου. Σε δυο βδομάδες έπρεπε να δίνω εξετάσεις. Άν περνούσε καμιά στιγμή στο νού μου ο Νίκος, τον έφτανταζόμουνα στη Σύρα να παζαρεύει τα καπνά του.

Θάχανε περάσει πεντέξη μέρες. Γυρίζοντας από το ξενοδοχείο, που πήγα να φάω το μεσημέρι, έμαθα από τη νοικοκυρά μου πως ήρθε κάποιος και με γύρεψε την ώρα που έλειπα. Το μόνο σουσούμι, που μου έδωσε από τον άγνωστο, είτανε πως είχε ξουρισμένο το μουστάκι. Μου πήγε εσύς ο νούς στο Βελαδράνα. Όταν είχα μείνει μοναχός μαζί του ύστερα από τον καθγά, μούταξε πως θάρθει μιὰ από κείνες τις μέρες σπίτι μου, να μου φέρει τα κιτάπια απόπου είχε κλέψει ο Θέμης Φλοισβος τα περισσότερα μέρη στο δράμα του. Έτσι φοβήθηκα μήν είναι αυτός και σύρτωσα την πόρτα κ' έγυρα στο κρεβάτι μου να αναπατώ λιγάκι.

Λίγως να το θέλω με πήρε ο ύπνος και με πήρε για να ξαφνιστώ περισσότερο και να πεταχτώ τρομασμένος από ένα τράνταγμα της πόρτας. Έτρεξα εκεί διατάζοντας αν πρέπει να ανοίξω ή όχι.

«Έλα τώρα, άστειτε ανοίξε μέσα είσαι», γνώρισα τη φωνή του Νίκου.

Δέν μπόρεσα να κρατήσω τα γέλια, σαν άνοιξα την πόρτα. Είταν ο Νίκος δίχως το μουστάκι του.

«Τί γελάς, χάχα;» μου είπε, μ' έσπρωξε και τράβηξε και κάθισε στο κρεβάτι μου, πετώντας στο τραπέζι το καπέλλο του με κίνημα, που πρώτη φορά το παρατηρούσα σ' αυτόν και που δέ φαινότανε να τ'εχει ακόμη μαθημένο καλά

«Δέ σε περίμενα πως θάχες τόσο έμπορικό μυαλό. Έ, βγάλαμε πολλά; Μά γειά τα ρούχα κιόλας. Συριανά είναι;»

Δέ μου άπάντησε. Πήρε την εφημερίδα από το τραπέζι και τήν έφερε κοντά κοντά στα μάτια του, μισοκλείνοντάς τα.

«Μπά! Έγινες και κοντόφταλμος στη Σύρα;»

Δέ με πρόσεξε πάλι. Αλάγγεψε μόνο, κουνώντας νευρικά όμο και σαγόνι μαζί. Σάν είδα πως δέν είχε άρεξη για κουθέντα, πήρα και γώ το βιβλίο μου και κάθισα κοντά στο παράθυρο. Πέρασε λίγη ώρα δίχως μιλιὰ.

«Νά, δές τα πάλι!» Σηκώθηκε άξαχνα πετώντας την εφημερίδα και χτυπώντας με το χέρι το τραπέζι.

Ξαφνίστηκα: «Τί είναι;» τον έρώτησα.

«Όλο στη Γαλλία, έλο με τη Γαλλία!»

«Τί έκαμε ή Γαλλία;»

«Νά, τα θορηχτά τα στέλνουνε να καθαριστούνε κεί.»

«Πού ήθελες να πάνε;»

«Στη Γερμανία.»

«Γιατί; Καθαρίζουνε καλύτερα στη Γερμανία;»

«Βέβαια καλύτερα. Όλα τα κάνουνε καλύτερα στη Γερμανία. Μά έμεις έλο με τη Γαλλία. Από τη Γαλλία παραγγελίες, από τη Γαλλία άναμορφωτές, γαλλικές στολές ο στρατός, γαλλικό σουρμό ο κόσμος, γαλλικά στα σχολεία, γαλλικά μιλεί ή καλή κοινωνία, γαλλική επιστήμη, γαλλική φιλοσοφία. Γι' αυτό είμαστε σε τέτοιο χάλι.» Σηκώθηκε και περπάτησε θυμωμένος πέρα δώθε. «Πότε θα νοούσει τέλος αυτός ο τύπος πως του χρειάζεται να μπάσει λίγο γερμανικό πνεύμα!»

«Όστε είσαι με το γερμανικό κόμμα. Λέ μου λές άλήθεια, έφαγες καμιά προχτές και σί;» τον έρώτησα.

Δέν άπάντησε.

«Κι ο γερμανομανής ο φίλος σου πως λέγεται;»

«Ποιος απ' έλους;»

«Έκείνος που ήρθε ύστερα και κάθισε κοντά μας.»

«Διαμάντης Πάλας.»

«Έξυπνος φαίνεται.»

«Τέ δυνατότερο μυαλό τής ρωμισόνης.»

«Στη Γερμανία σπούδασε;»

«Τώρα θά πάει.»

«Τί θά σπουδάσει;»

«Τή ζωή.»

«Είναι πολύ φίλος σου;»

«Πνευματικός φίλος. Διανοητική άλληλεγγύη έχουμε.»

Μου άποκρινότανε περπατώντας πάντα πέρα δώθε. Αυτή τη φορά παρατήρησα πως δέν πέταξε το τσιγάρο του ύστερα από λίγες ρουφηξιές κόνταθε μάλιστα να του κάψει τα δάχτυλα. Τέ ίδιο, έταν τα πρόσεξα καλύτερα, μου κάμαν έντύπωση τα ρούχα που φορούσε. Ούτε καινούργια φαινότανε, ούτε καλά κομένα στο κορμί του. Έβριξα μιὰ ματιά και στο καπέλλο του άπάνω στο τραπέζι και μου γάνηκε πως είταν ή ίδια ή σταχτιά ρεμπούλικα με τους πλατιούς τους γύρους, που φορούσε εκεί έξω στο ποιητικό συνέδριο ο πνευματικός φίλος του, ο Διαμάντης Πάλας καθώς τον είπε «Όλ' αυτά με κάμανε να υποφιαστώ και να τ'ε βρω λιγάκι άφύσικο πως γύρισε τόσο γρήγορα από τ'ε ταξίδι του. Μου πέρασε στο νού πως δηλ ή ιστορία του ταξιδιού είτανε μονάχα ποιητική φαντασιοληξία, μύθος που τον έπλασε μονάχα για να με ξαφνίσει. (Θυμήθηκα τή φορωτική που είχε ξεχάσει στη βελίτζα, το πως δέν ήξερε να μου πει πόσες οκάδες καπνά είχε και γέλασα μέσα μου με την άφέλεια που είχα να τ'ε πάρω για μετρητά.

«Λοιπόν πως πέρασες στη Σύρα; Δέ μου είπες;», τον έρώτησα και γώ για να παίξω.

«Ποιά Σύρα; Άπόψε βέβγα για τη Σύρα», άπάντησε δίχως να σταθει.

«Άπόψε! Πού είσουνε τόσες μέρες;»

Μέ κοίταξε: «Άύριο πηγαίνουν τα καπνά. Νά φύγω άπόψε, τα προφτάνω.»

Τέ είπε τόσο σοβαρά που φουρκίστηκα:

(*) Κοίταξε αριθ. 442.

«Έλα, άσε τὰ χωρατά. Τί γούστο βρίσκεις νά μου πουλάς τέτια παραμύθια;» είπα βαργεστημένος ἀληθινά νά χάνω τήν ώρα μου και γύρισα τὰ μάτια στό βιβλίο.

«Τί παραμύθια! Σοῦ είπα φέγω ἀπόψε. Θέλω μάλιστα νά με δανείσεις ἕνα εικοσιπεντάρικο. Γι' αὐτό ἤρθα», είπε σταματώντας και κοιτάζοντάς με.

«Ποῦ νά τὸ βρῶ;»

«Τότε πῶς νά κάμω; Αὔριο στις δέκα πρέπει νάμαι στη Σύρα.»

«Άς ἐπεδγες τήν ἡμέρα πού ἤρθες, πρί νά φᾶς τὰ ναῦλα σου.»

«Γιὰ νά μή φύγω, θά πεί πῶς ἔπρεπε νά μείνω», είπε σοβαρά.

Γέλασα.

«Μή γελάς. Σήκω γλήγορα και βρές μου τὸ εικοσιπεντάρικο. Πρέπει νά φύγω δίχως ἄλλο.»

Και ξεκολούθησε νά ἐπιμένει. Ἐσκυφα κ' ἔκανα πῶς διάβαζα. Μά εἶταν ἀδύνατο νά τοῦ γλυτώσω. Μοῦ πήρε τὸ βιβλίο ἀπὸ τὰ χέρια.

«Τὸ εικοσιπεντάρικο και χάθηκα», μοῦ είπε.

Ἐμπλεξα. Ἄφοῦ τὸν παιδεψα κάμποσο και ἀφοῦ μοῦ ἔταξε πῶς θά μοῦ τὸ στείλει ἀμέσως ἀπὸ τὴ Σύρα, ἀποφάσισα νά τοῦ τὸ δώσω με τὸν ὄρο νά μοῦ δείξει πρῶτα τὴ φορτωτικὴ ἀπὸ τὰ καπνά. Κ' ἔτσι σηκώθηκα νά πάμε στό ξενοδοχεῖο πού καθότανε. Πήρα τὸ καπέλλο μου και τράβηξα κατὰ τὴν πέρτα.

«Θέλω μιὰ χάρι ἀκόμα», μοῦ είπε σταματώντας με: «νά μοῦ δανείσεις τὸ παλτό σου.»

«Εἶναι γαλλικοῦ συρμού και δὲ σοῦ κάνει», ἀπάντησα:

«Ἐλα, ἄσε τίς ἀηδίες.»

Ἐρριξε τὸ μάτι γύρο γιά νά δει πού τὸ εἶχα κρεμασμένο.

«Εἶναι παλιό», τοῦ ξανάπα.

«Ἐλα τώρα, γελοῖε, βγάλ' το' τῶχεις στό ντουλάπι.»

Ἄνοιξα τὸ ντουλάπι και βεβαιώθηκε πῶς δὲν εἶταν ἐκεῖ.

«Θά τῶχεις στό ράφτι, μπαγαπόνταρε. Πάμε νά τὸ πάρουμε.»

«Ἄντα πάμε.»

Τὸ εἶχα κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι μου, γιά νά τὸ κάνει πὸ ψηλό, κ' ἔτσι γλύτωσε.

3

Σὲ δύο βδομάδες ἔδωσα ἐξετάσεις κι ἀντίς τὸ λίαν καλῶς πού καρτεροῦσα τὸ λιγότερο, ξαφνίστικα ἀκούγοντας πῶς ἔπρεπε νά ξαναπαρουσιασθῶ ὕστερα ἀπὸ ἕξη μῆνες. Δὲ μοῦ ναθαγούσανε μόνο τόσα ἄλλα ἔνειρα, μά ἔχανα και τὴν ἐλπίδα νά φαρῆψω με τὸ δίπλωμα καναδῶ κατωστάρικα ἀπὸ τὸν πατέρα μου και νά ξεφλίσω κάποιους λογαριασμούς. Μέσα σ' αὐτούς εἶταν και τὸ εικοσιπεντάρικο πού δανείστηκα γιά νά δώσω τοῦ Νίκου. Δὲν μοῦ ἔμενε ἄλλο μέσο παρὰ νά γράψω τουτουνοῦ νά με δανείσει ἐκεῖνος τώρα καμιὰ διακοσαρὰ δραχμῆς ἀπὸ τὰ κέρδη του κ' ἔτσι νά βγῶ ἀπὸ τὴ δύσκολη τὴ θέση πού βρέθηκα. Ἐστειλα τὸ γράμμα και περίμενα.

Ξαφνίστικα δταν ἔλαβα μιὰ κάρτα του ἀπὸ τὴ Σύρνη. Πῶς βρέθηκε ἐκεῖ, μοῦ ἔλεγε πῶς θά μοῦ τὸ γράψει ἀργότερα: μοῦ ζήτησε μόνο νά τοῦ στείλω ἀμέσως πενήντα φράγκα στένομα κάποιας Μαρτιῶς ἢ Κατίνας Χαζάπη, δὲ θυμοῦμαι καλά. Ἀνάγκη μεγάλη, μοῦ γράφε, πού δὲν παίρνει ἀναβολή.

Ἄλλη τόση ἀναβολὴ ἔμως ἔπαιρνε κ' ἡ δική μου ἢ ἀνάγκη. Δὲν μπορούσα νά μείνω ἄλλο στήν Ἀθήνα. Μά πάλι πῶς νά παρουσιασθῶ στό σπίτι μου και με τί πρόσωπο νά βγῶ στὸν κόσμο στὸν τόπο μου; Στὴν ἀπελπισιά μου ἤρθε μιὰ ἰδέα. Νά πάω γιά κανένα μήνα στοὺς γονιούς τοῦ Νίκου, ὅσο νά κρυώσει τὸ πρᾶμα. Ἡ μάννα τοῦ Νίκου εἶταν ἀδερφή τῆς δικῆς μου κι ὁ πατέρας του, ἀνθρωπος ἀγαθός καθὼς τὸν ἤξερα, μοῦ παρουσιάστηκε ἐκεῖνη τὴν ώρα ὅτι ὁ μόνος συγγενῆς πού θά μπορούσε νά νοιώσει τὴ στενοχώρια μου. Κοντὰ σ' αὐτό, στὸν τόπο πού καθόντανε αὐτοὶ με γνώριζε τόσο λίγο ὁ κόσμος, ὥστε γιά τὴν ώρα γλύτωνα ἀπὸ κάθε ἐνόχληση. Πούλησα λοιπὸν ἔτσι μπορούσα ἀπὸ τὰ πράματά μου, δανείστηκα λίγες δραχμῆς ἀπὸ ἕνα φίλο μου κ' ἔτσι πήρα τὸ βιπέρι κ' ἔφτασα στό μικρὸ τὸν τόπο πού κατοικοῦσαν οἱ θεοὶ μου.

Μὲ δεχτήκανε χαρούμενοι και με βάλανε στήν κἀμαρα τοῦ Νίκου. Τοὺς δηγήθηκα τὸ πάθημά μου κι ὁ θεός μου δέχτηκε νά μεσιτέψει στὸν πατέρα μου. Ὅστερα ἀπὸ τόση στενοχώρια κι ἀπὸ τὴν κλεισμάρα τῆς μελέτης τόσους μῆνες, ἡ ἡσυχία πού βρήκα ἐκεῖ εἶτανε σωστὸ ξανάσασμα. Τὸ χινόπωρο εἶτανε κιόλας ἡμερο και τὸ μέρος ὁμορφο, στὴν ἀκρὴ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Δὲ μετάνιωσα πού ἤρθα και γλήγορα θᾶδρισκα τὸ θάρρος και τὴν δρεξη νά ξαναρχίσω τὸ διάβασμα, ἀν ἀπὸ τὴν πρώτη τὴν κουβέντα πού ἀνοιξα με τὴ θειά μου δὲ μοῦ φανερωνότανε πῶς και ὅσο δὲ βασίλευε ἡ ἡσυχία πού φαινότανε.

«Ἐμπόριο λοιπὸν ὁ Νίκος», τῆς είπα σὰ μείναμε μοναχοὶ τὴν ἄλλη μέρα τοῦ ἐρχομοῦ μου.

Ἄναστέναξε: «Ἐμπόριο στὴ φυλακή.»

«Στὴ φυλακή;»

«Τί, δὲν τὰ ξέρεις;» μοῦ είπε. «Δὲ σοῦ τόπε ὁ Νίκος γιατί πήγε στὴ Σύρα;»

Τότε ἔμαθα πῶς καθυστὸ ἀφορμὴ τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Νίκου δὲν εἶτανε τὸ εμπόριο. Τὸν περασμένο χρόνο πού εἶτανε ἐφεδρος, ἀποσπασμένος στὴν ἀστυνομία τῆς Σύρας, εἶχε δειρεῖ κάποιον ἐλεῖ και κεινος τὸν κατάγγειλε. Τοῦ ἤρθε λοιπὸν ἡ κλήση νά πάει νά δικαστεῖ. Σὰ θά πήγαινε πού θά πήγαινε, κατέβηκε τοῦ πατέρα του ἡ ἰδέα νά πάρει κάμποσα καπνά μαζί του. Ἡ μητέρα του ἀντιστάθηκε, μά δὲν τὴν ἀκούσανε. Τώρα ἤρθανε ὅπως τὰ φοβότανε. Ἐδῶ κ' ἕνα μήνα τοὺς ἔγραψε ὁ Νίκος πῶς τονὲ βάλανε δεκαπέντε μέρες φυλακὴ κ' ἔτσι δὲν μπόρεσε ἀκόμα νά φροντίσει γιά τὰ καπνά. Ἀπὸ τότε οὔτε τοὺς ξανάγραψε.

«Εἶπες τὸν εἶδες στὴν Ἀθήνα πού πέρασε. Πόσες μέρες κάθησε;» με ρώτησε ἡ θειά μου.

«Ἡ μιὰ ἢ δύο: νά σοῦ πῶ σὲ γελῶ. Εἴμουνα σαστισμένος με τὸ διάβασμα.»

«Τί μιὰ ἢ δύο; Μιὰ βδομάδα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ἔφυγε ἀποδῶ ἤρθε ἀνθρωπος ἀπὸ τὴν

Ἄθινα και μᾶς εἶπε πῶς τὸν εἶδε κει ἀκόμα.»

Δὲν ἀπάντησα γιὰ νὰ μὴ μεπερδεφτώ.

«Δὲ φταίει αὐτός· φταίει ὁ πατέρας του. Καὶ νᾶταν κάνε μοναχὰ ὁ δικός μου ὁ καπνός! Μὰ αὐτοὶ πήγανε και μπλεχτήκανε και μὲ τὸν κόσμο.»

Καὶ μοῦ δηγήθηκε πῶς καταφέρανε δυοτρεις ἄλλους ποὺ εἶχαν ἀπούλητα καπνὰ και τοὺς τὰ πήρανε βερεσέ. Αὐτὴ χάλασε τὸν κόσμο νὰ τοὺς πείσει νὰ μὴν τὸ κάμουνε, μὰ στάθηκε ἀδύνατο.

Τὴν ἄλλη μέρα πάλι. ἐκεὶ ποὺ τρώγαμε ἤρθε ἡ κουζέντα τοῦ Νίκου.

«Νὰ μὴ μᾶς ξαναγράψει ἐκὶὸ τὸ παιδί!» εἶπε ὁ θεὸς.

«Καρτέρα», ἀπάντησε ἡ θειά· «τὰ καπνὰ εἶναι χαμένα. Τήρα μοναχὰ πῶς θὰ ξεμπλέξουμε μὲ τὸν κόσμο, ποὺ θὰ γυρέβει τὰ λεφτά του.»

«Δὲ μ' ἀφίνεις και σὺ! Σὰν και θὰ πεις ποτὲ καλὸ λόγο. Ὅλο στὸ κακὸ πάει ὁ νοῦς σου!»

Ἐκεῖνη θέλησε νὰ ξαναπεῖ κάτι, μὰ ὁ θεὸς τὴν ἔκοψε μὲ θυμό:

«Ἄσ' τὴν αὐτὴ τὴν κουζέντα!»

«Αὐτὴ ἡ γκρίνια της μ' ἔκαμε και καταστράφηκα», γύρισε σὲ μένα ὁ θεὸς, ἅμα ἡ θειά βγήκε ἔξω. «Ὅ,τι κι ἂν ἐπιανα νὰ κάνω, ἔλο τὸ ἀνάντιο μου λέγε. Θὰ χάσεις, θὰ ζημιωθείς, θὰ μᾶς χαντακώσεις, μὲ τρωγόντανε πάντα. Πάντα τὸ κακὸ. Ὅσο ποῦρθε και αὐτὸ στὸ τέλος. Ἔτσι και τώρα ποὺ εἶπα νὰ βάλω με μὴ σεῖρα αὐτὸ τὸ παιδί. Ἄφου δὲν ἤθελε νὰ κάμει δῶ τὸ δικηγόρο, ἀφου δὲν μπορέσαμε νὰ τὸ καταφέρουμε νὰ πάρει τὴ θέση ποὺ τοῦ βρήκαμε, ἄς δοκιμάσει, εἶπα, κάνε τὸ ἐμπόριο, σὰν εἶδα ποὺ εἶχε ἄρεση. Μπᾶς κ' ἐμπαινε σὲ δρόμο, μπᾶς και γλυκαινότανε στὸν παρὰ κι ἄφινε τὰ γραψίματα και τις φυλλάδες, ποὺ δὲ βγάζουσε καρβέλι.»

«Ἐχει πολλὰ καπνὰ μαζί του ὁ Νίκος;» ρώτησα.

«Τρισήμισο χιλιάδες ἀκάδες.»

«Και πόσα μπορεῖ νὰ βγάλει;»

«Σὰ σταθεὶ ἄξιος, και τέσσερεις και πέντε χιλιάδες δραχμές.»

«Μπράβο!»

«Ἄμ τί λές;» εἶπε ὁ θεὸς κι ἀστράφανε τὰ μάτια του.

«Ὡστε εἶναι γερὴ δουλειά.»

«Μὰ ἂ δὲν εἶτανε, θάποφάσιζα νὰ μεπερδεφτώ;»

«Ὁ Νίκος μοῦ εἶπε πῶς θὰ τὰ μοιράσετε ὅσα βγάλει.»

«Δὲ ντρέπεσαι!» Ἔτσι τοῦ εἶπα γιὰ νὰ τονὲ βάλω στὸ φιλότιμο. Μοῦ φτάνει ἐμένανε ἕ,τι ἀξίζει ὁ δικός μου ὁ καπνός κι ἂν τοῦ πάρω και καμιά χιλιάδα ἀκόμα νὰ πλερώσω κάτι κουτσογράφη στὸ παζάρι.»

Κι ὁ θεὸς ρούφηξε τὸ κρασί του, ἐνῶ ἡ θειά, ποὺ μπήκε μέσα στὸ μεταξὺ και ξανακάθησε στὸ τραπέζι, κούνησε τὸ κεφάλι της.

«Θὰ μ' ἀφήσεις, γυναίκα; δὲ βασιτέσαι!» φώναξε θυμωμένα κ' ἔκαμε νάκκουμπήσει τὸ ποτήρι του στὸ τραπέζι.

Μὰ τὸ ποτήρι σκόνταψε και τὸ κρασί χύθηκε στὸ τραπέζομάντιλο. «Γούρι, θὰ πουληθοῦνε τὰ καπνὰ»,

εἶπα, ἐκεὶ ποὺ ἡ θειά μὲ τὴν ψυχοπαῖδα της πήρανε και σκουπίζανε τὸ τραπέζι.

Ἡ ἔψη τοῦ θεοῦ ξαστέρωσε πάλι μὲ τὸ λόγο μου.

Παρόμοια μαλλώματα γινόντανε συχνά, σκεδῶν κάθε φορὰ ποὺ ἐρχότανε ἡ ἐμιλία γιὰ τὴν ἐπιχείρηση τοῦ Νίκου. Ἀπὸ αὐτὰ και ἀπὸ τις κουβέντες μὲ τὴ θειά μου ἔμαθα πῶς ἀπὸ τὸ καλὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιχείρησης κρεμόντανε περισσότερο ζητήματα ἀπ' ὅσα μοῦπε ὁ θεός· νὰ σοβατιστοῦνε οἱ τοῖχοι τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ τὰ σανίδια ξεβγαίνανε παντοῦ ἀπὸ τις τρύπες τῶν τσαταμάδων, νὰ διορθωθοῦνε τὰ ξεχαρβαλωμένα τὰ παράθυρα, νὰ στεριωθεῖ ἡ κουζίνα και τὸ παράρτημά της, ποὺ προσθετὰ καλῶς εἶταν ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ μεταφερθήκανε ἀπὸ τὴν αὐλὴ ὅπου βρισκόταν τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, εἶχανε ξεκολλήσει ἀπὸ τὸ ἄλλο σπιτί και γέρνανε κατὰ τὴν αὐλὴ στηριγμένα προσωρινὰ μὲ δυὸ χοντροὺς πάλους. Καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ ἔπρεπε νὰ δοθεῖ και μέρος γιὰ τὸ προικὶ ποὺ εἶχανε τάξει τῆς Μαρίας, τῆς ψυχοπαίδας τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ Νίκος εἶταν τὸ μονάκριβο ἀγόρι τῶν γερόντων. Εἶχαν ἀκόμα μιὰ κοπέλλα, μὰ εἶταν ἀπὸ χρόνια παντρεμένη μ' ἕναν ὑπομάρχαρο και μαλλωμένη μὲ τοὺς γονιούς της. Ὁ θεὸς εἶταν ἀκόμα ἐμπορος, ἀπάνω σὲς δόξες του, ἔταν τὴν πάντρεψε κι ὁ γαμπρὸς ἄφησε τὴν προῖκα στὰ χέρια του. Μὰ ἡ γκρίνια τῆς θειάς, ποὺ κατὰστρεψε τὸν ἀντρα της, ρούφηξε μαζί και τὴν προῖκα τοῦ ὑπομάρχαρου κ' ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς καθγάδες συμβιδάστηκε τοῦτος νὰ τοῦ δίνουσε χρονικῆς τὸ μισὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὸ μοναχὸ χτήμα ποὺ εἶχε ἀπομείνει τῆς θειάς μου. Τὸ εἰσόδημα κείνης τῆς χρονιάς εἶτανε κάπου χίλιες ἀκάδες καπνός, ποὺ τὸν εἶχε κι αὐτόνε μαζί του ὁ Νίκος. Κ' ἔτσι ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποὺ καρτερούσανε ἀπὸ τὴν ἐπιχείρηση εἶτανε κι ὁ ὑπομάρχαρος.

Τοῦτα μοῦ τὰ δηγήθηκε ἡ Μαρία, ποὺ εἶτανε περισσότερο σὰν κόρη τοῦ σπιτιοῦ παρὰ σὰν ὑπερτέρα. Τὴν εἶχε πάρει ἡ θειά μου ἀπὸ μικρὴ ποὺ ἀρφάνεψε, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὴν παντρέψει. Μεγάλωσε μαζί μὲ τὰ παιδιὰ και στάτυχήματα τῆς θειάς στάθηκε πὲρ πονετικὴ ἀπὸ τὴν κόρη της. Θὰ κόντεθε τὰ εικοσιπέντε χρόνια και δὲ γύρεψε ποτὲ τὴ δουλειὰ της, δὲ μελέτησε γιὰ παντρειά. Κρατοῦσε ἔλο τὸ σπιτί μοναχὴ, περνοῦσε μὲ τὴ θειά ἕλες τις πίκρες και τις στενοχώριες. Γι' αὐτὸ κ' ἡ θειά, ἔταν τέλος στρέχτηκε νὰ δώσει τὰ καπνὰ ἀπὸ τὸ χτήμα της, ἔβαλε δρο σὲ πατέρα και γιὸ πῶς τὸ πρῶτο μερικτὸ ἀπὸ τὸ κέρδος θὰ μπεῖ στὴν τράπεζα γιὰ τὴν προῖκα τῆς Μαρίας.

Ἡ Μαρία εἶταν ἡσυχο, ἡμερο, ἀπλὸ κορίτσι. Ὅντε ὁμορφι, ὄντε ἄσημη. Τὴν ἤξερα ἀπὸ μικρὸς ποὺ ἐρχόμουνα μὲ τὴ μάννα μου στὴ θειά, κ' εἶχε μαζί μου τόσο ἄφρονος, ὥστε σὰν τέλιωνε τὸ βράδι τὴ δουλειὰ της στὴν κουζίνα, ἐπαίρνε τὸ πλέξιμό της και ἐρχότανε μέσα στὴν κάμαρά μου και κουβεντιάσαμε. Τί λέγαμε; Πὲς τίποτα. Ὅ,τι μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς μὲ μιὰ κοπέλλα, ποὺ μοναχὴ σκοτούρα της ἔχει τὸ πλῆσιμο, τὸ μαγεριό, τὸ σάρωμα, τὸ

στρώσε ξέστρωσε. Για όλα αυτά μου δηγότανε, γιατί στενοχώριες του σπιτιού και το περισσότερο τι γινότανε στη γειτονιά και τι άκουγότανε από τη χώρα. 'Απ' αυτή ξμαθα πώς τὸ λέγανε τὸ νόστιμο κορίτσι πὸν καθότανε καρσί, τίνος εΐτανε τὸ ἄλλο πὸν καθγάδιζε ὀλιμέρα, γιὰ ποιὰ περνοῦσε ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος νέος, ποιὰ εΐχε προΐκα πὸν πολλή και ποιὰ τοὺς πύστερους τοὺς ἔργολάβους. Δίχως νὰ ξέρω καλά τὰ πρόσωπα, σὲ λίγες μέρες ἤξερα τὴ ζωὴ ὄλου τοῦ τόπου. Κι ἔσα περισσότερο μάθαινα, τόσο περισσότερο ρωτοῦσα. Ἡ Μαρία εΐχε ἀνάγκη νὰ δηγᾶται και γὼ ἀνάγκη νὰ μιλῶ μὲ κάποιον. Ἄλλον κανένανε δὲ γνώριζα στὸν τόπο. Δυστρέϊς δικούς τοῦ θειοῦ μου μόνο, μὰ ἠλικιωμένους και τί νᾶλεγα μὲ δάρτους στὸν καφενὲ πὸν τοὺς ἔσιμγα κάποτε ; Καναδοὺ νέσι σπουδασιές, πὸν εΐχα γνωρίσει ἀπὸ τὸ Νίκο ἄλλοτες, λείπανε τώρα. Σιγὰ σιγὰ εΐχα ξεθαρρέψει πάλι μὲ τὰ βιβλία μου, μὰ ὄρεξη σωστή γιὰ διάβασμα δὲν εΐχα. Ὁ νοὺς μου χρειάζοτανε ἀκόμα κάποι ξέσκασμα, πὸν δὲν μποροῦσα νὰ τὸ βρῶ οὔτε στωὺς καθγάδες τοῦ σπιτιοῦ, πὸν ἔλο κι ἀψώνανε ὄσο δὲν ἔρχοτανε μήνυμα ἀπὸ τὸ Νίκο, οὔτε στὰ σκέδια πὸν μου κατάστρωνε ὁ θεός μου πὸν μπορεὶ νὰ καλλιεργηθεὶ μεθοδικότερα τὸ χτήμα τῆς γυναίκας του. Ἀπὸ ἔλα αὐτὰ μου εΐτανε πὸν εὐχάριστες οἱ φλυαρίες τῆς Μαρίας. Κι ἂν κάποιος ὁ θεὸς τραβοῦσε περισσότερες μαστίγες στὴν ἀγορὰ και τὰ σκέδια του ἀνοίγανε πλατύτερα φτερά τὸ βράδι στὸ τραπέζι, ἂν κανένα σπουδαῖο περιστατικὸ τῆς μέρας τοῦ ἔδινε ἀφορμὴ νὰ μὲ μπᾶσει βαθύτερα στὸν κομματικὸ ὄργανισμὸ τοῦ τόπου, ἢ ἂν τὸ μάλλωμά μου μὲ τὴ θειά ἔφτανε ὡς τὸ σημεῖο νὰ τὴν πιάσουν αὐτὴ τὰ νεῦρα τῆς και νὰ χρειαστεὶ τὰ γεροκόμια τῆς Μαρίας, ἢ κάμαρα τοῦ Νίκου, πὸν πῆγαινα νὰ κοιμηθῶ, μὸν φαινότανε ὄσν ἄδεια. Γελούσα ὁ θεὸς μὲ τὸν ἑαυτὸ μου ὄσν τὸ κατάλαβα πὸν εΐχα συνηθίσει τὴ Μαρία.

Εΐπα ἔμορφη δὲν εΐταν. Ὁ τρόπος τῆς δὲν εΐχε καμιά χάρη, τὸ ντύσιμὸ τῆς ἀπελπιστικὸ ὄπως μπουγάδιαζε στὸ πλυσταριὸ, ὄπως δούλεδε στὴν κουζίνα ἔρχοτανε στὴν κάμαρά μου. Ὅμοια οἱ κουδέντες τῆς ἄχαρες; τὰ ἴδια και τὰ ἴδια πάντα. Τὴ ἔβριζα ὄ αὐτές; τί μου ἄρесе; Εΐχα κάμει ἀπὸ τὰ παραθύρα ἔργολαβίες μὲ πὸν ἔμορφες κοπέλλες, μπορεὶ νὰ εΐχα κρυφοσιμίζει και καμιά σὲ κάνα ἀπόμερο ἢ σὲ σκοτεινὴ μπασιὰ τὴ νύχτα. Ὅμως πρώτη φορὰ βρισκόμουν μονάχος μὲ κορίτσι και μιλοῦσα ἔτσι φανερά και λεύτερα μαζί του. Κι αὐτὸ μὲ ξαφνίξε. Μ' εὐχαριστοῦσε νὰ νιώθω κοντὰ μου τὸ θηλυκό, νὰκούω φωνὴ γυναίκα νὰ μιλεῖ. Κ' ἡ Μαρία μιλοῦσε. Σκυφτὴ στὸ πλέξιμὸ τῆς φλυαροῦσε. Κι ἔταν πάλι σὴπαινε και στὴ σιγὴ τῆς κάμαρας δὲν ἀκουγότανε ἄλλο ἀπὸ τις βελόνες τῆς, κι ἀπὸ τὸ τσιτσιρίσιμα τῆς λάμπας, μ' ἔπιανε κατὶ ὄσν ἀνησυχία κάποτε. Μιὰ δυὸ φορές σήκωσε ἄξαφνα τὰ μάτια και μ' ἔπιασε νὰ τὴν κοιτάζω. Μὸν φάνηκε ὄσν νὰ στενοχωρήθηκε. Ἐνα ἄλλο βράδι χαμογέλασε. Κι ὄστὸσο δὲν κουνήθηκε. Μιὰ μέρα πάλι ἤρθε ξαφνικὰ στὴν κάμαρά μου. Ἐκει πὸν ἔπλενε τῆς μπῆκε μιὰ ἀγγίδα στὸ χέρι, ἢ θειά μου δὲν ἔβλεπε καλά και δίνοντάς μου μιὰ βελόνα, μὲ παρακάλεσε ἔμὲ νὰ τῆς

τὴ βγάλω. Τὴν καθισα στὸν καναπέ δίπλα μου και πῆρα τὸ ἀνασκουμπωμένο μπράτσο τῆς στὰ γόνατά μου γιὰ νὰ μου δώσει χέρι καλύτερα. Ἐβαλε τᾶλλο τὸ χέρι τῆς στὸν ὄμο μου κι ἀκούμπησε κει τὸ κεφάλι. Ἐκαμα τὴν ἔγχειριση, γύρισα και τὴν κοίταξα και τὴν ἄφησα νὰ ξαναπάει στὴ δουλειὰ τῆς. Πολλὴ ὄρα ὄστερα ἔνωιωθα τὸ ἀνατριχίασμα ἀπὸ τὸ γγίξιμο, ἀκουγα στὸ μάγουλό μου τὸ γαργάλισμα ἀπὸ τὴν ἀνάσα τῆς. Εΐχα τόσο τὴ ντροπή, τὸ φόβο τῆς γυναίκας; Δὲν τὸ πιστέβω. Εΐταν ὁ σεβασμὸς στὸ σπῆτι πὸν μὲ φιλοξενοῦσε, εΐταν τὰ ὄσα ἀκουσα ἀπὸ τὴ θειά μου γιὰ τὴ Μαρία, πὸν μὲ κρατοῦσανε ; Μπορεὶ. Κοντὰ ὄ αὐτὰ ἔμως, ὁ τρόπος τῆς Μαρίας εΐχε κατὶ τις παράξενο, τὸ μάτι τῆς κατὶ ξερὸ και θλίξερό μαζί. Πολλὲς φορές, ἔκει πὸν φλυαροῦσε και μωρολογοῦσε, κοβότανε ἄξαφνα ἢ ὄρεξὴ τῆς και σὴπαζε. Ἐτσι πὸν μὲ ξάφνιζε και μ' ἔνοχλοῦσε. Μὰ τῄβρισκα και φυσικό. Γιατί ὄσο κι ἂν ἢ θειά μου, μὲ ἔλη τὴν ἀναγνώριση πὸν τῆς εΐχε, θαρροῦσε τὴν ἀφοσίωση τῆς Μαρίας ὄσν φυσικὴ ὄποχρέωση στὸ σπῆτι, πὸν μεγάλωσε κ' ἔφαγε τὸ ψωμί του, ἔμως κ' ἔμένα δὲ μου φαινότανε λιγότερο φυσικὸ πὸν ἔνα κορίτσι δὲν παρατοῦσε τὸν ἑαυτὸ του δίχως καμιά θλίψη ὄλοτελα.

Θᾶχε περάσει κοντὰ μήνας ἀπὸ τότε πὸν ἤρθε κι ὁ Νίκος ὄτε φαινότανε ὄτε ἀκουγότανε.

«Δὲν εἶνε ἀπὸ καλὸ του», εΐλεγε πάντα ἢ θειά, ὄσν ἔρχοτανε ἢ κουδέντα του.

Ὁ θεὸς εΐτανε πὸν πολὺ αἰσιόδοξος. Μιὰ ὄποψιαζότανε πὸν θὰ μπῆκε γιὰ περισσότερο καιρὸ στὴ φυλακὴ και ντράπηκε νὰ τὸ γράψει μιὰ πάλει πιστεβε πὸν καρτερεὶ νὰ πουλήσει τὰ καπνὰ σὲ καλὴ τιμὴ και νᾶρθει νὰ τοὺς ξαφνίσει μὲ τὰ χρήματα. Ἡ Μαρία ἀκουγε δίχως νὰ μιλεῖ. Μὸν ἔρριχνε κάποτε καμιά λοξὴ ματιὰ μονάχα.

Ἐνα βράδι, πὸν εΐχε ξανασυζητηθεὶ τὸ πρᾶμα στὸ τραπέζι, ὄσν ἤρθε ὄστερα μέσα στὴν κάμαρα, μὸν εΐπε ἄξαφνα κοιτώντας με στὰ μάτια :

«Νὰ σὲ ρωτήσω κατιτίς, θὰ μὸν πεις τὴν ἀλήθεια ;»

«Ἄν ξέρω, θὰ σοὶ τὴν πῶ», ἀποκρίθηκα.

«Στὴ ζωὴ σου ;»

«Στὴ ζωὴ μου.»

«Ἐχει ὁ Νίκος καμιά ἀγαπητικὰ στὴν Ἀθήνα ;»

«Δὲν πιστέβω— δὲν ξέρω.»

«Δὲν μπορεὶ, θὰ ξέρεις. Μοῦκαμες ἔρκο τὴ ζωὴ σου. Πές μου τὸ μὴ φοβάσαι, δὲν τὸ λέω τῆς θειάς.» Μὲ ξανακοίταξε μὲ τέτιον τρόπο, πὸν ἂν ἤξερα πρᾶματις, θὰ τῆς τῄλεγα.

«Στὴν Ἀθήνα ἔχι», ἀπάντησα.

«Στὴ Σύρα ;»

«Πὸν νὰ ξέρω !»

«Ξέρεις και δὲν τὸ λές. Γι' αὐτὸ κάθεται κει.»

Ἐσκυψε στὸ πλέξιμὸ τῆς :

«Πάνε τὰ καπνὰ», μουροῦρισε σὲ λίγο.

«Και γὼ φοβοῦμαι, πάνε», μὸν ἔφυγε και μένα ὁ λόγος.

Γύρισε και μὲ κοίταξε δίχως νὰ μιλήσει.

Θυμήθηκε πὸν περιμένε κι αὐτὴ τὸ μερικὸ τῆς ἀπὸ τὰ καπνὰ κι ὄσο κι ἂν εἶμουνα βέβαιος πὸν δὲν

τὸ πολυπίστετε, ἔμωσ μετάνοισα πὺ τῆς ἔκοφα ἔτω καὶ μὴ μικρὴ μονάχα ἐλπίδα. Θέλησα νὰ σκεπᾶσω τὸ λάθος μου, γυρίζοντας τὴν κουδέντα στὰ-στεῖα :

« Ἐγὼ σοῦ εἶπα ἔ, τι ἤξερα σ' ἔ, τι μὲ ρώτησες. Θὰ μοῦ πεῖς καὶ σὺ νὰ σὲ ρωτήσω ; » τῆς εἶπα.

« Τί ; » εἶπε κοιτάζοντάς με.

« Ἐσὺ δὲν ἀγαπᾶς κανένανε ; »

Κοκκίνησε καὶ ξανάσκυψε στὴ δουλειά της.

« Ντρέπεσαι νὰ τὸ πεῖς ; σ' ἐπίασα. » Σηκώθηκα καὶ τὴ ζύγωσα.

Λὲν κουνήθηκε. Τῆς ἐπίασα μὲ τὰ δυὸ μου χέ-ρια τὸ κεφάλι καὶ τὴν κοίταξα στὰ μάτια : « Κά-πιον ἀγαπᾶς. »

Μὲ κοίταξε ἀμίλητη.

« Κάπιον ἀγαπᾶς », ξαναεἶπα καὶ ἔσκυφα πύ-τερο ἀπάνω της.

Μὴ τρυφησιᾶ, πὺ μοῦδωσε στὸ χέρι μὲ τὴ ζε-λόνα της, μ' ἔκαμε νὰ τῆς ἀφήσω τὸ κεφάλι καὶ νὰ καθήσω στὴν καρέκλα μου.

Σηκώθηκε κ' ἔφυγε δίχως νὰ μοῦ κάμει τὸ κρε-βάτι καθὼς πάντα. Τὴν ἄλλη μέρα μοῦ φάνηκε πὺς εἶτανε θυμωμένη. Ὅμως τὸ βράδι ξαναῆρθε καὶ φλυᾶρησε στὴν κάμαρα τοῦ Νίκου.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Παρακαλοῦμε νὰ διορθωθεῖ ἓνα σημαντικό λάθος ποῦ-γινε στὰ δυὸ περασμένα φύλλα (441 καὶ 442) στὴν πρώτη σελίδα, πίνου πάνου, στὴ μερομηνία τοῦ φύλλου, πὺ μῆκε Τρυγητής ἀντὶ Ἀλωνάρης, γιὰ Τρυγητής εἶναι τοῦτος ὁ μῆνας καὶ ὄχι ὁ περασμένος.

— Ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο καὶ διπρὸς ὁ « Νουμάς » τυπώνεται καὶ θὰ τυπώνεται στὸ καλλιτεχνικὸ τμήμα τοῦ τυπογραφείου Δεληγιάννη. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς δικούς μας θέ-λουνε νὰ τυπώνουνε βιβλία ἢς προτιμήσουν τὸ τυπογρα-φεῖο πὺ τυπώνεται τώρα ὁ « Νουμάς » καὶ δὲ θὰ βγοῖνε ζημιωμένοι. Καλοσυνεῖδητη δουλειά, γοῦστο καλλιτεχνικὸ καὶ τάξη εἶναι τὰ σπουδαιότερα χαρακτηριστὰ τοῦ κ. Ν. Ἀθη-ναίου πὺ διευτύνει τὸ τμήμα τοῦτο.

— Τὴν ἄλλη βδομάδα παίζεται στὸ θέατρο Κυβέλης τοῦ « Μαῦρο χέρι », μονόπραχτο δράμα τοῦ Ταγκόπουλου.

— Γιὰ τὸ « Χερουβεῖμ », τὸ « Ὅταν ἀγαποῦμε » καὶ γιὰ τὰ ἄλλα πρωτότυπα δράματα πὺ θὰ παιχτοῦνε τοῦτες τίς μέρες, θὰ μᾶς μιλήσει στὸ ἄλλο φύλλο ὁ « Κριτικὸς τοῦ Νουμά ».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Σπ. Σαμ. Ἰντίες. Λάβημε τίς συντρομὲς τοῦ 1910 καὶ 1911 κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Ὁμ. Μπ. Πόλη. Θὰ δη-μοσιευθεῖ. Ἡ φημερίδα, πὺ μᾶς ρωτᾶς, ἔπαψε ἀπὸ πέρσι νὰ βγαίνει. — κ. Ἀπ. Ἐξ. Μαργαρά. Λάβημε τίς συν-τρομὲς 1910 καὶ 1911 κ' εὐχαριστοῦμε. Ὅμορφα καὶ σω-στά χαρακτηρίζεις τὴ Διπλὴ Βουλὴ μας γιὰ « Διπλοῦ-βουλη Βουλὴ ». — Ἐναν. Ἀγρίνι. Καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ Μόναχου καὶ τὸ πρόσωπο τῆς Λόντρας εἶναι ἀληθινά.

Καθὼς ἀληθινὲς εἶναι καὶ οἱ ὑπογραφεῖς πὺ δημοσιευτή-κανε στὴν 334 σελίδα. Εὐκόλο νὰν τὰ βροῖσαι κανεῖς ὅλα ψεύτικα. — κ. Σ. Στ. Σοζόπολη. Πολὺ σωστά ὅσα μᾶς γράφεις. Ὁ κ. Π. δὲν ἔστειλε ἀκόμα τίποτα. Φρόντισε. Κανέναν ἄλλος δὲ βρέθηκε : — κ. Ἐθρ. Πλατ. Μυτιλήνη. Θὰ συμμορφωθοῦμε μὲ ὅσα μᾶς γράφεις. Ἀπὸ τὸ α' ἔα-μνηνο μᾶς λείπουνε τρεῖς ἀριθμοί. Θέλεις νὰ σοῦ στείλωμε τοὺς ἄλλους : Γράψε μας. Τὰ βιβλία στέλνουνται χωρὶς πα-ραλανιστὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα. Τὰ ταχυδρομικὰ εἶναι στὴν τιμὴ τους.

ΣΤΟΤ "ΝΟΥΜΑ,,

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

πουλιούνται τὰκόλουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴν τὸ ἓνα, ἔξὸν ἀπὸ ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ ἄλλες τιμές.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, « Ἡ Ματιά ». — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, « Ὁ « Μέγ' Ἀλέξανδρος ». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, « Δέξα καὶ Ζωή ». — Η-ΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ, « Δάφνης καὶ Χλόη » τοῦ Λόγγου. (μετάφρ.). — « Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος » τοῦ Λουκιανοῦ (με-τάφρ. λ. 50). — « Ὁ Προσκυνητής ». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, « Τὰ Τραγῶδια τοῦ Ἀπρίλη » (δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΛΤΑ « Στοιχα-σμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας » (λ. 50). — ΕΙ-ΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, « Ἀπὸ τὸν Κόσμο τοῦ Σαλοντιῶ ». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗ, « Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου ». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, « Νησιώτικα Τραγῶδια ». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, « Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου » (λ. 50). — « Σα-κοντάλα » τοῦ Καλλιμάχα (δρ. 1). — ΙΔΑ, « Σαμοθράκη » δρ. 2). — ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγῶδια γιὰ μὴ ζω-νὴ μὲ πιάνο, καὶ Μπαλάντες γιὰ πιάνο, τὸ κομμάτι δρ. 1. — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, « Τὰ Τραγῶδια τοῦ Στρατιώτη » (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΑΕΚΟΠΟΛΟΥ, « Τὸ Βισλί ». — ΛΑΕΞ. ΠΑΔΑΝ, « Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας » (Β' ἐκδόση). — ΑΛΕΞ-ΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, « Ἀθρόπινος Μηχανισμός ». — Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, « Σαλώμη » τοῦ O. Wilde (μετάφρ.). ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, « Τὰ Παλιά καὶ τὰ Καινοῦργια ». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙ-ΔΕΡΗ, « Ὁ Αἴας » τοῦ Σοφοκλῆ (μετάφρ.). — ΠΑΙΑ ΣΤΑΥ-ΡΟΥ, « Πλούταρχου : Περὶ Παιδῶν Ἀγωγῆς » (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, « Μπουμπούκια ». — Δ. Π. ΤΑΓ-ΚΟΠΟΛΟΥ (δράματα) : « Ζωντανὸ καὶ Πεθαμμένον », « Ὁ Ἄσπυρος », « Οἱ Ἀλυσίδες » (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΛΗΤΑ « Ἀπὸ τοῦς Θρόλους τῶν Αἰώνων », — « Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσης » (Α' ἐκδόση). — Ζ. ΦΩΤΙΑΝ. (δράμα-τα) : « Τὸ Ἐκθετο », — « Δίχως Ἀκρογιάλι ». — Χτισμένο στὸν Ἄρμμο. — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, « Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτη-μα ». — Στὴ « Φοιτητικὴ Συντροφικὰ » (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ (δράμα) : « Μελέγχρα ».

Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι τοῦ « ΝΟΥΜΑ » (ἔξὸν ἀπὸ τὸν πρῶ-το πὺ δὲν ὑπάρχει κανένα του ἀντίτυπο) πουλιόντα 2. 2 ὁ ἓνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. χρ. 12.50 γιὰ τὸ ἔξωτε-ρικό.

Τὸ γραφεῖο τοῦ « Νουμά » στέλνει στοὺς συντρομη-τάδες τοῦ ἔξωτερικοῦ 2. τι βιβλία τοῦ ζήτησον παραπα-μὲς πὺ τὰ πουλοῦνε τὰ ἄλλα μὲ τιμὴν πωλετᾶ ἔξὸν δραχμῆ 1 τὸ ἔξοδο, ἔξὸν τὰ ταχυδρομικὰ.

ΔΗΜΟΔΙΑΔΑΣΚΑΛΟΣ παιδαγωγός, μὲ τίς καλύτερες συστάσεις, εἰδικὸς γιὰ μικρὰ παιδιά, ζητᾶ ἰδιαίτερα μαθήματα σὲ οἰκογένειες πὺ θέλουνε νὰ μορφώσουν τὰ παιδιά τους φυσικὰ καὶ ἀνθρωπινὰ. Πληροφορίες στὸ γραφεῖο μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 50,000,000 — ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 10,480,000
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμαις, Τριπόλει. Βόλω καὶ Λαρίσση.
ΕΝ ΚΡΗΤΗΙ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείῳ καὶ Ρεθύμνῳ.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Ἐν Κωνιπόλει (Ἵμμα ἐν Γαλατῇ μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλλ), Ἄμωφ, Τραπεζοῦντι, Κερασοοῦντι, Πάφω, Σμύρῃ, Χίω, Ἐρζοῦνη, Ἀδάνοις, Τορσοῦ, Θεσσαλονίκη, Σέρραις, Καβάλλα, Ξάνθη, Δεδεαγάς καὶ Ἰωαννίνους.
ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Midan), Καίροφ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζαγαζικίω, Μανσοῦρα, Μιτ Γκάμω, Τάντα καὶ Μπενί-Σουέφ.
ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ: (No 22 Fenchurch Street), ἐν ΑΜΒΟΥΡΓῳ (Domhof, Mönckebergstrasse 18), ἐν ΛΕΜΕΣῳ (Κύπρου), ἐν ΛΙΜΕΝΙ-ΒΑΘΕΟΣ (Σάμου) καὶ ἐν ΧΑΡΤΟΥΜ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 17/30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1911

Διαθέσιμα :

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγχωρίοις Τραπεζίαις	Δρ. 19,975,506.64	Δρ. 43,895,030.01
Παρὰ Τραπεζ. ἐν Εὐρώπῃ καὶ Σ)ματα ἐν χαρτοφυλακίῳ	» 23,919,523.37	»
Προεξοφλήσεις καὶ Προκαταβολαὶ Ε)γραμμάτων	»	» 41,194,290.65
Ἰγγυημένοι λογαριασμοί :		
ἐπὶ ἐνεχόρῳ χρεωγράφων	Δρ. 62,786,618.11	} » 139,290,581.61
δι' ἔμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων	» 66,033,171.70	
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων	» 10,470,791.80	
Τρέχοντες λ)σμοὶ χρεωστικοί		» 32,695,335.75
Ὁμολογία Ἐθν. Δανείων, Λιμενικῶν Ταμείων καὶ Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν		» 18,809,438.42
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια		» 11,290,537.02
Συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις		» 2,817,602.50
Κτήματα Τραπεζῆς		» 4,809,889.09
Ἐγκαταστάσεις, ἐπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.		» 1,109,807.28
		<u>Δρ. 295,912,512.33</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἐταιρικόν	Δρ. 50,000,000.—
Κεφάλαιον τακτικόν Ἀποθεματικόν	» 5,480,000.—
Ἀποθεματικόν Προνοίας	» 5,000,000.—
Καταθέσεις ἔψευς	Δρ. 56,897,025.44
» προθεσμίας	» 50,901,836.99
» πολυτετεῖς καὶ μὲ προειδοποίησιν	» 30,946,994.90
Ταμειυτήριον	» 17,987,637.02
Τρέχοντες λ)σμοὶ πιστωτικοί	» 22,838,244.43
Ἵποκαταστήματα	» 200,009.75
Ἐξωτερικοὶ λ)σμοί	» 37,221,914.61
Προσωρινοὶ λ)σμοὶ καὶ διάφορα	» 18,438,849.97
	<u>Δρ. 295,912,512.33</u>

Ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΙ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπόρευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀνοίγει τρέχοντας λ)σμοὺς ἰγγυημένους. Δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φ)λαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶναι ἀποδοτέαι, εἰς ὃ νόμισμα ἐνγρηθήσαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἐτους. — Ταμειυτήριον μὲ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.